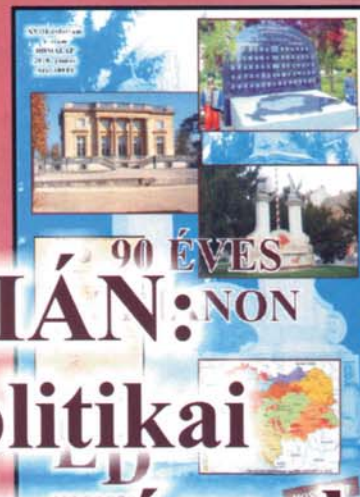
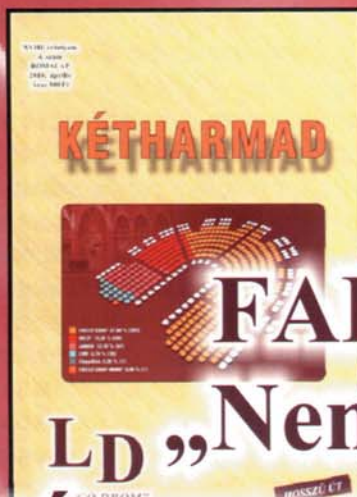
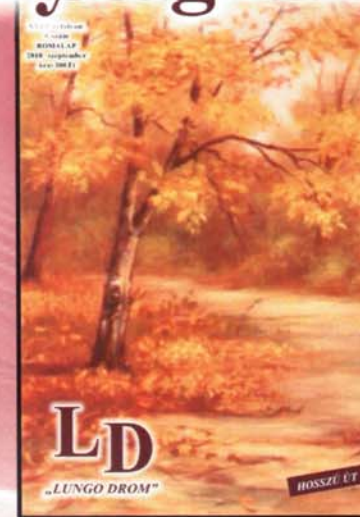

XVIII. évfolyam
12. szám
ROMALAP
2010. december
Ára: 300 Ft

FARKAS FLÓRIÁN: NON
LD „Nemsokára új politikai
irányvonala lesz a cigányságnak!”

HOSSZÚ ÚT

Karácsony hava

MIKULÁS: december 6.

KARÁCSONY: december 24–25–26.

Az ajándékosztó Mikulás eredetileg a katolikus vallású vidékeken Szent Miklósnak, a Lycia római provinciában fekvő Myra püspökének népies alakja. A modern magyar néphagyomány szerint december 5. éjjelén – december 6. hajnalán meglátogatja a gyermekeket, s ha az elmúlt évben jól viselkedtek, kisebb ajándékot ad nekik. A szintén használatos Télapó kifejezés a

20. század első harmadában keletkezhetett. Mikulás a világon nem mindenhol ugyanazt jelenti.

A német, protestáns területeken Mikulás megfelelője a Weihnachtsmann (von Horst Winkler von der Versschmiede).

Angolszász területeken (főleg az Amerikai Egyesült Államokban) Santa Claus néven karácsonyi ajándékhozó alakká vált Mikulás, és története szerint az Északi-sarkon lakik. A gyerekek karácsony előtt levelet küldenek neki kívánságaikkal. A Mikulás a Télapó, rénszarvas-vontatta szánjával december 25-én egy éjszaka alatt körbejárja a Földet, és a kandallóra tett zoknikba, harisnyákba apró ajándékokat helyezve lepi meg a gyerekeket, akik tejjel és süteménnyel várják.

Skandináviában a sarkkörön túli vidékekhez, hagyományosan Lappföldre kötik alakját. A finn Mikulást Joulupukkinak hívják.

A 20. században a Szovjetunióban Gyed Moroz, azaz Fagy Apó szorította háttérbe Szent Miklóst, Moszkva és Oroszország védőszentjét. Gyed Moroz újév napján hozott ajándékokat.

A karácsony egy keresztény ünnep, amelyen Jézus Krisztus születésére emlékeznek. Minden év december 25-én tartják világszerte, habár nem ezt a dátumot tartják számon Jézus születésének.

Annak ellenére, hogy a karácsony egy tradicionális keresztény ünnep, sok nem keresztény ember ünnepli világszerte a szeretet ünnepeként. A modern és népszerű ünnepel együtt jár az ajándékozás, a karácsonyi zene, a különböző mintázatú üdvözlőlapok küldése, templomi ünneplések, karácsonyi ebéd és ünnepi hangulatú tárgyakkal való díszítés, mint például karácsonyfa állítás, karácsonyi égők, girlandok, fagyöngyök és krisztustövis elhelyezése.

Magyarországon a katolikus keresztények számára Jézus születésnapjának fénypontja a karácsonyi misén való részvétel (24-én éjfélkor vagy 25-én napközben). December 24-én hagyományosan a családok böjtölnek (karácsony böjtje), és csak este fogyasztják el a böjti vacsorát. Ez eredetileg alma, dió, méz és fokhagyma, majd vajas babléves hús nélkül (böjtös babléves), végül mákos guba volt, de újabban kialakult hogy hal, illetve töltött káposzta kerül ilyenkor az asztalra.

ROMA LAP
Megjelenik havonta.

Megjelenik havonta a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Közalapítvány támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon: 06-56/420-110 – Fax: 06-56/514-331 – Levelezési cím: 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – e-mail: otka77@citromail.hu – Internetcím: www.ldromalap.hu
A lapot szerkeszti a szerkesztőbizottság. – Tervezőszerkesztő: Gudmon András

Felelős kiadó: Farkas Flórián
Címlapon: LD archívum

Nyomdai munkák: KARCAGI NYOMDA KFT.

Felelős vezetők: Márkusné Tankó Orsolya és Nagyné Tankó Tímea ügyvezető igazgatók

ISSN 1216-982X

A néphagyomány szerint a karácsonyi asztal fontos szerepet játszott az ünnepkor. Az asztal díszítésének és az étkezésnek szigorú rendje volt. A feltálat fogásoknak mágikus erőt tulajdonítottak. Régebben a karácsonyi abroszt tavasszal vetőabrosznak használták és abból vetették az első gabonamagvakat, hogy bő termés legyen. A megterített asztalra gabonamagvakat helyeztek és abból adtak a baromfiaknak, hogy jól tojjanak, az asztal alá pedig szalmát tettek, annak emlékére, hogy Jézus jászolban született. Később ezt a szalmát a jószág alá tették, hogy egészséges legyen, de volt ahol a gyümölcsfákra is kötözték belőle, jó termést remélve.

A szigorú rituálékhoz tartozott, hogy a gazdaasszony nem állhatott fel vacsora közben az asztaltól, hogy jól tojót tyúkjai legyenek.

December 25-én következik a karácsonyi ebéd vagy karácsonyi vacsora. A család, esetleg a nagyobb rokonság ilyenkor összegyűlik, hogy együtt fogyassza el a karácsonyi ételeket. A magyaroknál a bensőséges családi együttlét általában 24-e estéje (*szenteste*), míg a nyugat-európai országokban többnyire 25-e.

A nem vallásos, de keresztény kultúrkörbe tartozók számára a karácsony általában a szeretetet, a családi együttlétet jelképezi. Karácsonykor elterjedt szokássá vált megajándékozni szeretteinket.

Régebben a betlehemezés a legismertebb és legelterjedtebb karácsonyi szokások közé tartozott, amely egy több szereplős dramatizált játék volt és az egész országban ismeretek, nagyon sok helyen ma is gyakorolják. A falusi betlehemezés legfontosabb eleme a betlehemi pásztorok párbeszédes, énekes játéka volt. A dramatizált játék fő eleme a Kis Jézust imádó három pásztorról szóló bibliai történetre, köztük a nagyothalló öreg pásztor tréfás párbeszédére épült. A betlehemezés fő kelléke egy templom alakú betlehem volt, amelyben a Szent Család volt látható. A pásztorjáték szereplői voltak a kistemplomot vivő két angyal, a három pásztor, illetve a szatmári országrészben őket kiegészítette a huszár és a betyár alakja.

Angliában a karácsonyi készülődés már októberben megkezdődik. A bejárati ajtókat és az ablakokat fenyőággal, gyertyával, dióval, mogyoróval dekorálják, és feldíszített fenyőfát állítanak a szobába. November elején karácsonyi pompába öltöznék az utcák, és december elején feltűnnek a Télapók (*Father Christmas*). Ennek ellenére nem ünneplik a Mikulást. A protestáns, angolszász karácsony nem ismeri a szenteste fogalmát. A karácsony ünnepe arrafelé *Christmas Day*-jel, december 25-ével kezdődik. Az angolok december 25-én mennek templomba, utána bontják ki az ajándékokat, melynek sok családban már *Christmas Day* előtt gyűlnek a karácsonyfá alatt, de csak 25-én szabad felbontani. A jókedv fokozására szaloncukor formájú úgynevezett pukkanó bonbont akasztanak a fára, melyben kedves kis ajándékok rejtőznek. Az ajándékbontás után következik az ünnepi ebéd. Az ebéd elképzelhetetlen gesztenyével töltött pulyka, zöldségköret, krumplipüré nélkül. Hozzá jófajta fehérbort isznak. Az ebéd fénypontja az ízletes, fűszeres karácsonyi puding. Alapja aszalt szilva, mazsola, füge, citrom- és narancslé, Brandy, sokféle szárított gyümölcs fűszerek és egyéb finomságok. A házilag készített karácsonyi édességbe szerencse pénzt – sokszögletű hosszúpennyst – rejtenek. Akinek a tányérjára a pénzes szelet jut, a közhit szerint szerencsés esztendőre számíthat.

Angliában december 26. az úgynevezett *Boxing day*, a szó jelentése „dobozoló nap”. Az elnevezés eredetének számos változata van. Egyesek szerint a szolgák által a földesúrnak karácsonyt követően vitt fadobozra utal, mások szerint a templomi persely doboz alakjára, melynek tartalmát karácsony másnapján hagyományosan szétosztottak a szegények között. Olyan elmélet is van, hogy az a karácsonyi ünnepek követően a munkába való visszautazás előtti csomagolásra utal. Ezt mindig hétfőn szokták tartani, ha december 26. nem hétfőre esik, akkor eltolják. Elmaradhatatlan eseménye még ennek a napnak a királynő hagyományos karácsonyi beszéde.

A leginkább hazánkban jellegzetes karácsonyfadíszből, a szaloncukorból ma már nagyon sokfélét vásárolhatunk. A szaloncukor híres mestercukrászok műhelyeiben született a múlt században, és csak nálunk maradt hagyományos ünnepi édesség. Ez a finomság otthon is elkészíthető. Szaloncukrot már a múlt században készítettek a cukrászok, de az édesség igazán a századfordulón vált divatossá. A reformkorban jött divatba a polgári lakásokban a fogadószoba, azaz szalon, ahol karácsonyfát állítottak, és így lett a fán lévő díszesen csomagolt csemege neve szaloncukor. Jókai még szaloncukkedlinek nevezte a szaloncukrot, ugyanis a cukorka neve a német salonzuckerl szóból ered. 1891-ben jelent meg Hegyesi József *Magyar-francia szakács és vállalkozó*, „A legújabb házi cukrászat” című kézikönyve, amelyben tizenhétféle szaloncukrot ír le, így pl.: szalon-ananász cukorkák, szaloncrème-bonbonok, szalon-marasquin-cukorkák, szalon-pisztác-cukorkák.

A budapesti Vendéglátóipari Múzeumban harmincféle színben találhatunk régi szaloncukor-csomagoló sztaniolpapírokat, és megcsodálhatunk egy „ricselő gépet” is. Ez a masina tulajdonképpen egy rojtozó gép, amellyel a szaloncukor papírját egy mozdulattal lehetett berojtozni. A századfordulón és a két világháború között a cukrászok a sütemények mellett fagyaltokat, cukorkákat, bonbonokat és szaloncukrot is készítettek. A híres cukrászdákban nagy mennyiségű szaloncukrot készítettek az ünnepek előtt, volt, hogy naponként 25-30 kg csokoládét is felhasználtak. A formákat átszítált rizslisztbe mártották, és az így keletkezett mélyedésbe öntötték a folyékony cukrot. Amikor a cukor megdermedt és megszáradt, kivették és becsomagolták. A papírra angyalokat ragasztottak, és már lehetett is a karácsonyfára akasztani. Persze nem mindenki engedhette meg magának, hogy csillogó cukrászdában vásároljon szaloncukrot a fára, ezért sokan otthon készítették el a csemegét.

AJÁNDÉKCSOMAG A SAJÓKAZAI DR. ÁMBÉDKÁR GIMNÁZIUM TANULÓINAK

♣ Ajándékcsomagot kaptak a Borsod megyei Sajókazán azok a családok, amelyek az elmúlt évben a Dr. Ámbédkár Gimnáziumba járó gyermekekkel együtt tanultak és jó eredményt értek el. Az ünnepi ajándékot *Balog Zoltán* társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár adta át az érintetteknek szombaton.

A sajókazai Rákóczi úton lévő közösségi házban karácsonyi műsor várta az egybegyűlteket, a programmal a budai Káldor Miklós Kollégium diákjai kedveskedtek a jelenlévőknek. Az egyik hazai élelmiszer-áruházlánc által felajánlott ajándékkosarakat ezután kapták meg a gyerekek és szüleik. Ezzel is azt szeretnék kifejezni, hogy az ember minden helyzetben tud teljesíteni, és ezt el kell ismerni. A csomagokat – amelyekben elsősorban hasznos élelmiszer van, de édesség és az ünnepi készüldéshez szükséges kellékek is – azok a családok kapták, amelyekben együtt tanultak a gyermekekkel a hozzátartozók.

Sok jó példa van az országban a felzárkóztatásra, a sajókazai is ilyen. Látogatásának az volt a célja, hogy megismerjék ennek az intézménynek a hétköznapi működését. Példamutatónak nevezte az államtitkár, hogy a gyermekek és a szülők együtt tanulnak. Azt mondta, a cigányság világában gyakran lehet 35 éves nagymamákkal találkozni, itt kaphatnak egy újabb esélyt. Amikor már felnevelték a gyerekeket, a tanulás, illetve szakma elsajátítása felé orientálódhatnak. Dupla motiváció, ha ők is és gyerekeik is tanulnak – mutatott rá Balog Zoltán. Hozzátette: nagyon fontos, hogy több generáció együtt dolgozik ezen, és ebben a nők kiemelt szerepet kapnak és vállalnak. Ebben a feladatban fontos a személyes meggyőződés, ehhez áldozatot is kell hozni, az önkéntesek, szociális munkások, pedagógusok pedig munkájuk nélkülözhetetlen – mutatott rá. Mint mondta, abban az ösztöndíjrendszerben, amelyen jelenleg dolgoznak, megmutatkozik majd, hogy ahol a gyerekek haladnak, érdemes lesz elismerni a pedagógus munkáját.

Derdák Tibor, a gimnázium igazgatója elmondta: négy éve vannak jelen Sajókaza és a környék településeinek életében. Hat helyszínen oktatnak az országban, ebből két hely Baranyában található, a többi Borsod megyében. Négy száz diákot tanítanak, a korosztály változatos, a középiskolásoktól az idősebbekig, hiszen a szülők is tanulhatnak. Jelenleg harminckét pedagógussal oldják meg a feladatot.

Sajókaza Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a kazincbarcikai kistérségben található, Miskolctól 26 kilométerre van, a Sajó folyó bal partján. A községben 3 és fél ezren élnek, a munkanélküliek száma nagyon magas, mivel az egykor szebb napokat élt faluból korábban sokan a környék bányáiban, üremeiben dolgoztak, amelyek mára bezárták a kapukat. Itt kezdte meg működését a Dr. Ámbédkár Gimnázium. Az iskola azt a célt tűzte ki maga elé, hogy azokon a nagyon szegény vidékeken, ahol az érettségizettek aránya az országos átlag töredéke, helyben elérhető legyen a középiskolai oktatás.

MIND TÖBB CIGÁNY HALLGATÓ AZ ÚJVIDÉKI EGYETEMEN

♣ Hét évvel ezelőtt mindössze négy cigány tanult az egyetemen, ez a szám jelenleg hússzor több. Az Újvidéki Egyetemen több cigány egyetemista van, mint bármelyik másik szerbiai egyetemen, beleértve a belgrádit is. A képzettségi szint a legnagyobb akadály a cigányságnak, hogy kitörjön a szegénységből. A nyomor miatt sokan nem mehetnek iskolába, képzettség nélkül pedig nem kapnak munkát, s így szegénységben maradnak. Ebből a bűvös körből csakis tanulással lehet kilépni.

EU-ELNÖKSÉG – MAGYARORSZÁG 2011. ELSŐ FÉLÉVI ROMAPROGRAMJÁT MUTATJÁK BE BRÜSSZELBEN

♣ *Balog Zoltán*, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM) társadalmi felzárkózásért felelős államtitkára bemutatta Magyarország EU-elnökségi romaprogramját a Roma Platform ülésén Brüsszelben.

Mint közleményben írták, a magyar EU-elnökségi romaprogram fő célja, hogy közösségi szinten új alapokra helyezték és növeljék az EU szerepvállalását a romákat érintő ügyekben, és a jövőben erősödjön az unió és a tagállamok együttműködése a romaintegrációval összefüggésben.

Balog Zoltán Brüsszelben találkozott *Belinda Pyke*-kal, az Európai Bizottság foglalkoztatási, szociális és esélyegyenlőségi főigazgatójának vezetőjével is – közölte a KIM társadalmi felzárkózásért felelős államtitkarsága.

A romastratégia a magyar elnökségi program egyik kiemelt pontja. Az Európai Bizottság tesz majd javaslatot egy keretstratégiára, jelenleg kérdőíveket küld a tagállamoknak a kérdésben – mondta **Ódor Bálint**, a Külügyminisztérium európai uniós ügyekért felelős helyettes államtitkára hétfőn Budapesten. Az Európai Parlament (EP) jogi bizottsága pénteken megtárgyalta **Járóka Livia** néppárti EP-képviselő előterjesztését a romák társadalmi befogadását célzó európai uniós stratégiáról, az EP valamennyi frakciója támogatásáról biztosította a tervezetet.

KISS NORBERT ROMA ÚJSÁGÍRÓKKAL TALÁLKOZOTT A SÁNDOR-PALOTÁBAN

♣ Az újságíróképzéssel és a képzés utáni munkavállalással kapcsolatos nehézségekről tárgyalt négy roma újságíróval Kiss Norbert, a Köztársasági Elnöki Hivatal (KEH) Társadalmi Kapcsolatok Hivatalának vezetője a Sándor-palotában.

A hivatalvezető elmondta: a roma újságírók a találkozón arról beszéltek, milyen szerepet töltenek be a médiumokban, milyen nehézségekkel és milyen pozitív dolgokkal szembesülnek ott. Mint mondta, mivel felmérés nem készül róla, nehéz azt megállapítani hány roma újságíró dolgozik ma Magyarországon, de szavai szerint körülbelül ötvenen lehetnek.

Kiss Norbert hozzátette: sokkal több azon újságírók száma, akik a romakérdéssel foglalkoznak. Kiemelte: a találkozón az újságírók felvetették azon óhajukat, hogy a közszolgálati médi-

umokban lehetőség szerint minél nagyobb számban dolgozhassanak roma újságírók. „Nem azért, hogy mások elől elvegyék a munkát, hanem, hogy valami célért dolgozhassanak a köz szolgálatában” – tette hozzá. Elmondta: a megbeszélésen megállapodtak abban, hogy a jövő év elején lesz egy találkozó a roma újságírók, a kormányzat és a közszolgálati médiumok vezetői között annak érdekében, hogy közösen gondolkodjanak a roma újságírás érdekében. Kiss Norbert úgy fogalmazott: bizonyos területeken a roma embereknek példaértékűvé kell válniuk a többi roma származású ember számára, és a média ilyen terület.

ELSŐ A TÖRVÉNYESSÉG – HIRDETI FARKAS FLÓRIÁN

♣ Nem kerülhető el a felelősségre vonás a roma felzárkóztatásra szánt pénzek elherdálásában – jelentette ki Farkas Flórián. A Lungo Drom elnöke szerint a megújulás a cigány vezetők hitelességén múlik. A somogyi jelöltek a Megyeházán tanácskoztak, felkészülve az országos cigány önkormányzati választásokra.

Az elmúlt nyolc év történései után most komoly kihívás előtt áll a hazai cigányság – vélte az országos cigány önkormányzati választásokra készülő Lungo Drom elnöke. Az új roma politika három pilléren nyugszik majd – ígéri a politikus, melyek közt első a törvényesség.

Mint fogalmazott, minden volt Magyarországon, csak törvényesség nem, legfőképpen a cigánypolitikában

nem. A második pillér a szakmai hozzáértés, mert mégsem lehet, hogy kiegészítő iskolások vezessék Magyarországon a cigánypolitikát, a harmadik pedig az erkölcs – mondta a politikus. Egy kutatás szerint a roma integrációra fordítandó uniós forrásokból 120 milliárd forint csak névleg szolgálta a hazai cigányság előremozdítását, az Országos Cigány Önkormányzat Kolompár Orbán-féle vezetése pedig több ízben igencsak gyanús körülmények közt használt fel forrásokat – állítják többben. Ezt meg kell változtatni – véli a Lungo Drom elnöke. „Ha egy program jól megy, akkor azt támogatni kell, de ha rosszul, akkor le kell állítani. Folyamatosan ellenőrizni kell és tájékoztatni az országot, az adófizetőket arról, hogy mire költik a cigányság integrációjára szánt pénz.”

ROMAÜGYI EP-MEGHALLGATÁS: LÉPÉST TETTEK EGY UNIÓS SZINTŰ STRATÉGIA FELÉ

♣ Újabb lépést tettek egy európai uniós szintű romastratégia irányában a témáról szerdán befejeződött brüsszeli tanácskozással – vélte **Járóka Livia** (Fidesz) európai parlamenti képviselő a témáról kiadott közleményében.

A meghallgatáson a magyar képviselő ismertette saját jelentésének tervezett ajánlásait, amelyek egyebek között pontosan meghatározott célterületek kijelölését, többszintű akcióprogram megalkotását, a teljesítményhez is kötött finanszírozást tartalmazzák.

Nagyon fontos az idevágó uniós programok hatásfokának vizsgálata; az európai

romastratégia megalkotása a magyar EU-elnökség egyik legfontosabb prioritása lesz.

Andor László foglalkoztatási és szociálpolitikai EU-biztos a meghallgatáson egyebek között arról beszélt, hogy áprilisban az Európai Bizottság újabb javaslatokat tesz az uniós szintű intézkedésekkel kapcsolatban. A magyar biztos szerint három fő területen kell választ találni a kihívásokra, mégpedig a cigányok kirekesztését okozó társadalmi gyökerek kezelésében, a témára vonatkozó figyelem és ismeretek felerősítésében, valamint az uniós források jobb felhasználásában.

A meghallgatáson felszólaló **Viviane Reding** alapjogi biztos is, aki a közlemény szerint egyebek között azt javasolta, hogy az EU-tagországok állítsanak fel egy kormány szervet, amely a nemzeti összekötő szerepét töltené be a romastratégia végrehajtásában.

A HÁZ ELFOGADTA A KORMÁNY ÁLTAL TÁMOGATOTT INDÍTVÁNYOKAT

♣ Az Országgyűlés elfogadta a 2011. évi költségvetéshez benyújtott, a kormány által is támogatott „első körös” módosító indítványokat. Támogatták azt a javaslatot is, amely a Költségvetési Tanácstól 825,5 millió forintot vont el.

A csomag része volt az a módosító indítvány is, amely a Költségvetési Tanács titkárságának jövőre tervezett 835,5 millió forintjából elvon 825,5 millió forintot; az összeget a roma ösztöndíjprogramok emelésére fordítják.

Összeállítottuk az MTI, Somogyi Tv, Népszabadság, RSK, turizmus.com hírei alapján.

A hónap hírei • A hónap hírei

Ez történt 2010-ben * Ez történt 2010-ben

Békekoncert a Duna Palotában

• Újévköszöntő békekoncertet tartottak a Duna Palotában Budapesten, a műsorban cigány fiatalok lépnek fel.

A közönség meghallgathatta egyebek mellett **Kállai Ernő** hegedűjátékát: a fiatalember a New York-i Juilliard

School hegedűművész szakán negyedéves hallgató. Fellépett a Junior Prima-díjas **Oláh Dezső** és **Oláh Tzumo Árpád** dzsesszzongorista, utóbbi a Thelonious Monk Institute of Jazz University diákjaként diplomázott 2005-ben. **Sárközi Lajos** a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem kivételes tehetségek előképző tagozatán tanul hegedű szakon, a műsorban Hubay Jenő Carmen-fantáziáját adta elő.

Az első békekoncertet a cigányok elleni társadalmi előítéletesség, illetve a szélsőségesen fajgyűlölő mozgalmak és szervezetek térnyerése elleni tiltakozás hívta életre 2008 decemberében. A rendezvénysorozat folytatása mellett szól egyrészt, hogy a műsorban fellépő művészek a cigányok jövőbeni reményei és büszkeségei, generációjuk legjelesebbjei; a másik ok, hogy az előző évhez képest nem változott, nem javult a cigányok társadalmi helyzete.

Munkát ad az önkormányzat a cigánymuzsikuskoknak

• A közfoglalkoztatási program keretében 2010-ben 51 józsefvárosi cigánymuzsikuskap közcélú, illetve közhasznú munkát a Józsefvárosi Önkormányzattól.

A program célja kettős, egyrészt, az eddig munka nélkül tengődő roma emberek munkába állítása, másrészt a kerület értékes kulturális örökségének megmentése, azaz a VIII. kerület, mint a magas színvonalú cigánymuzsika bölcsőjeként való megőrzése.

„Kerületünk a cigánymuzsika bölcsője és számos kiváló cigányzenész lakhelye. Ezt a történelmi tradíciót és kul-

turális örökséget a korábbi években a városvezetés nem igen tartotta számon és semmilyen ösztönzést nem mutatott azon réteg – a tisztességesen dolgozni akaró cigánymuzsikuskok – felé, akik bizony sokat tehetnek a kerület, sőt az egész cigányság presztízsének helyreállításáért, felemelésért. Amennyiben módot és forrást talál a képviselő-testület arra, hogy a ma segélyen és alkalmi munkából tengődő tehetséges, neves cigánymuzsikuskokat szervezetteren és közcélúan foglalkoztassa, azzal több tucat józsefvárosi cigánymuzsikuskcsaládjának méltó megélhetést, a cigány kultúrának valódi elismerést tudna szerezni” – áll az egyhangúlag elfogadott szándéknyilatkozatban.

A romákról rendeztek konferenciát Rómában

• Rómaiak, turisták, cigányok, bevándorlók, papok tapsolták a Rajkó Zenekar koncertjét a Santa Maria in Trastevere bazilikában. A magyar művészegyüttes díszvendége volt a Vatikánban az európai cigánypasztorációs találkozónak. Az együttest és a magyar cigány labdarúgó válogatottat is a szerdai audiencián fogadta a pápa.

Ez történt 2010-ben * Ez történt 2010-ben

Ez történt 2010-ben * Ez történt 2010-ben

„Új európai lelkiismeret kell, ne hagyjuk őket magukra!” – hangoztatta az Elvándorlók és Úton Lévők Pápai Tanácsának elnöke, **Antonio Maria Veglio** az európai cigányság társadalmi integrációjáról rendezett konferencián. „Azért tegyünk, hogy ezeknek az embereknek az élete is emberi legyen. Sajnos, a velük szembeni előítéletek annyira mély gyökeret vetettek, hogy megakadályozzák a befogadásukat.”

Az európai püspöki konferenciák cigánypasztorációs felelőseinek felszólalásai a plébániák központi közvetítő szerepét hangsúlyozták a cigánylakosság beilleszkedésében. **Dr. Székely János**, Esztergom-Budapest segédpüspöke bemutatatta a lovári nyelvre lefordított Bibliát. A fórumon beszámolt a cigányzenével celebrált miséről, s megemlítette, hogy Európában Magyarországon van a legtöbb felsőfokú végzettségű cigány.

Harlemi módszer alapján oktatnák a roma gyerekeket

• A Harlem Children Zone (HCZ, Harlemi Gyerekek Területe) elnevezésű projektet honosítanák meg a magyar oktatásban – adta hírül cikkében a Huffington Post. A tege-rentúlon sikeres HCZ a szegény fekete gyerekeket támogatja születésüktől egészen a felsőoktatásba kerülésükig. For-

rások szerint a magyar kormány már tárgyal a programon belül működő Promise Academy (Remény Akadémiája) vezetőivel, abban bízva, hogy a módszer a magyar cigány gyerekeknek is segítene.

A Huffington Post úgy véli, hogy a magyarországi cigányok helyzete nagyon sokban hasonlít a harlemi feketék körülményeihez. Canada módszerének köszönhetően a szegény sorsú gyerekek olyan területeken is képesek – tudományosan is bizonyított – sikereket elérni, amelyeken az oktatási rendszer korábban nem tudott eredményeket produkálni.

A HCZ keretein belül létrehozott Promise Academy a születésüktől egészen a felsőoktatásig kíséri a legszegényebb gyerekeket. A New York Times 2004-es portréja szerint a főként adományokból működő HCZ dolgozói folyamatosan házról házra járnak Harlemben, hogy felkutassák a legrosszabb esélyekkel induló gyerekeket, és a szülőiket rávegyék, hogy jelentkezzenek a HCZ óvodáiba és iskoláiba. A HCZ projekt gerincét képző Promise Academy diákjainak a napja egy órával hosszabb, mint a többi amerikai iskolásé, és jóval rövidebb a nyári szünete is. A gyerekek egészséges reggelit és ebédet kapnak, ingyenes orvosi és fogászati ellátás is jár nekik, és az iskola után is sok programon vehetnek részt.

Fiatallal magyar roma értelmiségiek portréi Londonban

• A magyarországi roma értelmiség legfiatalabb generációjáról készült 28 portré, **Rákossy Péter** fotóművész alkotásai voltak láthatók a Londoni Magyar Kulturális Központban. A *Más szemszögből* című fotókiállítás a nyitóeseménye is a magyarországi roma kultúrát és életet bemutató rendezvénysorozatnak. Ennek keretében a dzsesszzenész Balogh testvérpár, Roland és Zoltán muzsikált az intézetben és azon kívül is.

A program keretében levetítették **Osgyáni Gábor** rendező és a főszereplő **Horváth János** jelenlétében a *Hatszáz év után az első* című dokumentumfilmet, amely arról szól, hogy 600 év után Horváth az első, aki diplomát szerzett családjában. A férfi Miskolcon él, vízvezeték szerelő, mellette fest és cigánygyerekeket tanít rajzolni, festeni.

Bemutatták továbbá **Mészáros Antónia** dokumentumfilmjét, a *Megtagadva* című alkotás egy intézetben felnőtt fiatalember, Bogdán Árpád filmrendező múltkeresésének folyamatát mutatja be.

Partnerség a cigányság bemutatására Somogyban

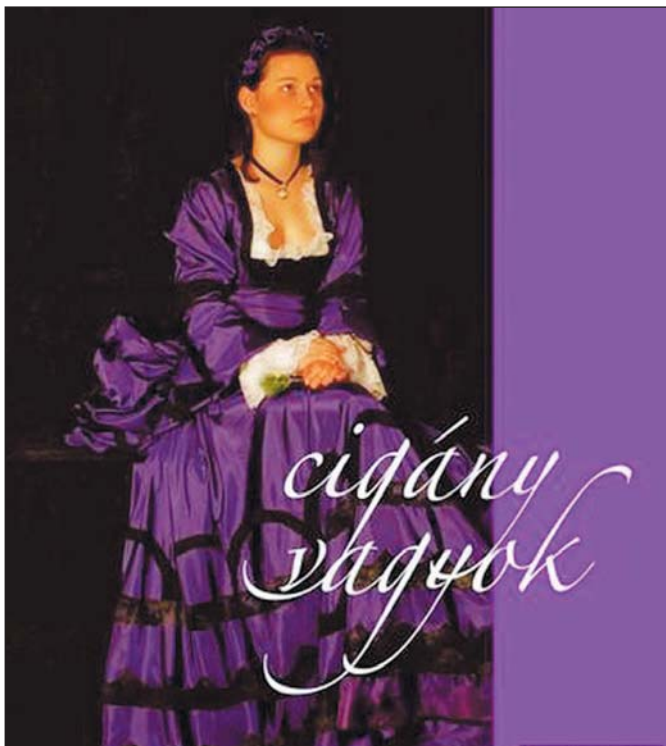
• A cigányság történetével kapcsolatos kutatási anyagok minél szélesebb körű bemutatása, tudományos konferenciák közös szervezése, a cigányságot érintő kulturális antropológiai programok megvalósítása a célja a kaposvári cigány kisebbségi önkormányzat, a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága, valamint a Somogy Megyei Levéltár közötti együttműködési megállapodásnak. Az együttműködés hozzájárulhat ahhoz, hogy a többségi társadalom betekintést kapjon a cigányság történetével foglalkozó kutatásokba, egyúttal erősítheti a roma fiatalok identitástudatát. Az együttműködés részeként ősszel, de legkésőbb jövő év tavaszán szeretnének egy kiállítást rendezni, amely bemutatja a cigányság életét, történetét, kultúráját.

Ez történt 2010-ben * Ez történt 2010-ben

Roma modellt keresett

• Egy lengyel származású brit fotóművésznő fotózott végig Magyarországon egy önként jelentkezőkből álló csapatot, a festészet történetéből jól ismert kosztümökben. Roma jelentkezőket várt a felhívásra, amit interneten tett közzé. Az eredmény a Bálint Ház kiállításán volt látható.

Terri Potoczna a fotó és a színház világát egyforma hangsúllyal építi be a műveibe. Magyarországon már többször is bemutatkozott, de ennyire provokatív anyaggal még sohasem. A „Cigány vagyok” sorozathoz tizenkét ismert festményt választott, **Boccacciótól Frida Kahlóig**, a jelentkezőket beöltöztette a figurák ruhájába és megjelenésébe, majd portréfotót készített róluk. Közben kérdéseket tett föl: milyen cigánynak lenni? Ki az idegen? Mitől lesz valaki ellenség?

A felhívásra jelentkezők választhattak a történelmi jelmezek, ábrázolások, személyiségek közül. Volt, aki **Napóleon** lett, más **Gainsborough** kék ruhás nemesifjúja vagy **Caravaggio Bacchus**-öltöztetű démonikus figurája, egy fátyolos tekintetű lány rálicitált **Vermeer** gyöngyfülbevalós cselédlányának ösztönös szépségére, és a szőke parókás, aranyozott testű roma Vénuszt is boldogan fogadta volna **Botticelli**.

Sztereotípiák dőlnek sorra a Bálint Ház kiállítótermében. Romákról készültek a felvételek a Lila ruhás nő jelmezében, **Van Eyck** piros turbános férfiarcképében. Arcok, amelyek eddig egészen biztosan soha, semmilyen körülmények között nem szerepelhettek ilyen közegben, ezekben a történelmi jelmezekben, ilyen összefüggésekben.

Potoczna lecserélte a romantikus cigányöltözetet **Lotz Károly** lila ruhájára, a csörgő aranykarikát gyöngy fülbevalóra. Vajon Frida Kahlo zavarba ejtő szemöldöke alól nézhet egy szelíd roma lány tekintete? Egyediségük hihetetlenül izgalmas és elgondolkodtató: az európai kultúra nagy közheleyei szegeződnek szembe a cigányságról alkotott közheleyekkel.

A képek alatt a teremben kérdések és válaszok futnak körbe: „az ellenség az, aki idegen”; „akit megismertem, megszerettem, az én vagyok”. Félmondatok arról, hogy a világ talán még megmenthető a közös kultúrával, ha abban mindenki részt vesz, senki sem marad a partvonalon. A kiállítás megnyitóján a fotózás idején készült spontán interjúkból is hallható volt néhány részlet. Potoczna azzal, hogy romákat helyez a képekbe, kérdőjelet tesz az értékrendünk, a kulturális identitásunk elé.

Esti tagozaton képzik a ferencesek a cigányokat

• Az esztergomi Temesvári Pelbárt Gimnázium igazgatóját, **Tokár János** ferences szerzetest a Közép-Európai Tanárakadémia Pro Educanda Juventute díjban részesítette, melyet Pálincás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke jelenlétében adtak át Budapesten.

Az indoklás szerint a Tokár János vezette tanári közösség kiemelkedő munkát végez Bajnán és Nagysápon a felnőtt cigány népesség számára két évvel ezelőtt beindított esti tagozatú gimnáziumi képzéssel. A kitüntetett igazgatónak az a tapasztalata, hogy a pedagógusoknak, a ferences gimnázium nappali tagozatos diákjainak valamint az esti iskolás cigányoknak egyaránt hasznos és gazdagító ez a kezdeményezés. A ferences szellemiségtől egyáltalán nem idegen a hátrányos helyzetűekkel való foglalkozás és a „rendes” diákoknak pedig életre szóló lecke egy-egy közös színielőadás vagy kirándulás a cigányokkal, akik nagy áldozatok árán végzik az iskolát, hálásak és büszkéek, hogy „farnkás” jelvényt, vagyis a ferences diákok kitűzőjét viselhetik – közölte a Ferences Sajtóközpont.

Jelentős roma alkotókra emlékeztek Pécsen

• Szeptember 17-én nyílt az Országos Cigány Képzőművészeti Kiállítás Pécsen a Rácz Aladár Közösségi Házban. A szervezők az ország minden részéből hívtak alkotókat, de külön termet szenteltek a baranyaiaknak, és azoknak, akik sokat tettek a roma művészetért, de már nem lehetnek közöttünk. A magyarországi cigány képzőművészet a legjelentősebb és legkiterjedtebb a világ roma kultúrájában. Auto-didakta, naiv cigány képzőművészek az 1960-as évek végétől kezdték el alkotótevékenységüket, köztük többen – **Ba-**

lázs János, Fenyvesi József, Péli Tamás, Oláh Jolán stb. – országos ismertségre tettek szert. A kiállítás első sorban az ő művészetükre összpontosít, de bemutatkozási lehetőség

biztosít a kortárs cigány képzőművészeknek is. A mai magyar roma képzőművészet kialakulásához voltaképpen két szál vezetett: az egyik a Péli Tamás-féle akadémiai festészet, a másik pedig a Balázs János fémjelezte autodidakta, naiv vonal. A pénteken nyitott tárlatra ötven magyarországi roma képzőművészt hívtak meg, és közel száz művet láthatnak az érdeklődők egészen 2010 végéig, az Európa Kulturális Fővárosa program jóvoltából.

Emlékkoncert Pege Aladár tiszteletére

• Pege Aladár világhírű bőgős születésnapja alkalmából nemzetközi sztár dzsesszenészek adnak csütörtökön emlékkoncertet a budapesti Symbol Art Galériában. Az est megrendezését Pege Aladár özvegye kezdeményezte. Mint azt elmondta, az emlékkoncert ötletét megosztotta a Svájcban élő **Csik Gusztáv** dzsesszzongoristával, aki a Zeneakadémián végzett, és a Dália Jazz Clubban együtt játszott Pegevel. Csik most saját triójával jön Budapestre, amelyben Alvin Queen dobol és Reggie Johnson bőgőzik. Az amerikai **Reggie Johnson** olyan hírességekkel dolgozott már együtt, mint például **Kenny Burrell** gitáros, **Keith Jarrett** zongorista, vagy az énekes **Sarah Vaughan**. Az 1980-as évek közepén Európába költözött, és többek között **Johnny Griffint** (szaxofon), **Kenny Barront** (zongorista), **Phil Woodsot** (szaxofon) és **Cedar Waltont** (zongorista) kísérte. A bőgős a berni Swiss Jazz Schoolban tanít. A Pege Aladár emlékkoncert másik sztárvendége a gospel énekesként indult **Joan Faulkner**, akit a soul nagyasszonyának is tartanak. A fekete énekesnő augusztusban a XV. Dzsesszművészeti fesztiválon is fellépett a Komárom-Esztergom megyei Neszmélyen, és énekelt már a Frankfurter Operaházban is.

Pege Aladár (1939-2006) nagybőgős, a világszerte elismert virtuóz dzsesszművész a magyar zenei élet egyik leg-sokoldalúbb egyénisége volt, a külföldi zenekritikusok a „nagybőgő Paganinijeként” tartották számon. New Yorktól Montreux-ig a világ számos fesztiválján és koncertjén lépett fel. Október 8-án lett volna 71 éves.

Roma és nem roma fiatalok forgatnak közös filmet Ózdon

• **Bódis Kriszta** tizenkét évvel ezelőtt járt először filmesként a Hétes telepen, ismerte a közösség tagjait, problémáit. Az ott készült filmekkel végül konkrét problémák – a többi között a kilakoltatás, a telep ledózerolása – megoldásában segédkezett – mesélte az író, hogy az ott élő gyerekeken valahogy segítsen, Bódis 2007-től nyaranként tábort szervezett, „odavitte az alkotói lehetőséget”. A munkába sok önkéntes bekapcsolódott, ennek ellenére, ha idén „nem történik csoda” és nem keresi meg őt a Magyar Máltai Szeretetszolgálat, nem tudták volna folytatni. Így azonban az alkotásközpontú integrációs modell immár az OSI támogatásával a szeretetszolgálat programjának részeként működik. Az alkotómunka folyamatos, mert 2 szociális munkás folyamatosan ott van a házban. Az önkéntesek különböző alkotói csoportokat vezetnek, és a felnőttekkel is foglalkoznak. Bódis Kriszta példaként említette, hogy focipályát építettek a szeméttelp helyén, futballcsapatot szerveznek, javítják a házakat, és egy közös fürdőház kiépítésén is gondolkodnak, mivel a lakásokban nincs víz. Olyan közösséget akarnak létrehozni, amelynek tagjai együtt akarnak cselekedni. Az alkotásközpontú módszer által az egyén megismeri saját képességeit, megtapasztalja a közösségi létet, rájön, hogy van helye és szerepe. Erre a tudásra és élményre különféle célok építhetők, az életmódváltástól kezdve a közösség fejlesztéséig.

Első a törvényesség – hirdeti Farkas Flórián

• Nem kerülhető el a felelősségre vonás a roma felzárkóztatásra szánt pénzek elherdálásában – jelentette ki Farkas Flórián. A Lungo Drom elnöke szerint a megújulás a cigány vezetők hitelességén múlik. A somogyi jelöltek a Megye-házán tanácskoztak, felkészülve az országos cigány önkormányzati választásokra.

Az elmúlt nyolc év történései után most komoly kihívás előtt áll a hazai cigányság – vélte az országos cigány önkormányzati választásokra készülő Lungo Drom elnöke. Az új romapolitika három pilléren nyugszik majd – ígéri a politikus, melyek közt első a törvényesség.

Mint fogalmazott, minden volt Magyarországon, csak törvényesség nem, legfőképpen a cigánypolitikában nem. A második pillér a szakmai hozzáértés, mert mégsem lehet, hogy kisegítő iskolások vezessék Magyarországon a cigánypolitikát, a harmadik pedig az erkölcs – mondta a politikus. Egy kutatás szerint a roma integrációra fordítandó uniós forrásokból 120 milliárd forint csak névleg szolgálta a hazai cigányság előremozdítását, az Országos Cigány Önkormányzat Kolompár Orbán-féle vezetése pedig több ízben igencsak gyanús körülmények közt használt fel forrásokat – állítják többen. Ezt meg kell változtatni – véli a Lungo Drom elnöke. „Ha egy program jól megy, akkor azt támogatni kell, de ha rosszul, akkor le kell állítani. Folyamatosan ellenőrizni kell és tájékoztatni az országot, az adófizetőket arról, hogy mire költik a cigányság integrációjára szánt pénzt.”

20 éves a Lungo Drom

A szervezet, amely megnyert minden eddigi cigány kisebbségi önkormányzati választást

Idén ünnepli fennállásának 20. évfordulóját az 1990. október 19-én alapított „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség. A szervezet már megalakulásakor „formabontó” hiszen az együttélési normák betartását, a közös feladatellátást hangsúlyozva határozta meg célját: a *cigányság* és a hátrányos helyzetben lévő *nem cigány lakosság* érdekeinek képviselése és érvényesítése a társadalmi élet minden területén.

A rendszerváltozás éveiben a civil társadalom fogalma még némileg radikális politikai töltettel bírt. Lázárdást testesített meg a monolitikus, központosító, a szabad kezdeményezéseket letörő politikai rendszerek ellen, uralomellenességet, részvételi alapú bázis-demokráciát sugallt. A szervezetek alapítási motívumai között ott volt a szembenállás, az ellenzékiesség, a függetlenség, az autonómia vágya és élménye, az értékpluralizmus megjelenítésének és a helyi közösséghez való kötődés kifejezésének szándéka, az őszinte véleménycsere és a helyi nyilvánosság iránti igény, a képzési, a szórakoztató és a szabadidős programok megszervezésének, a pályázati lehetőségek kiaknázásának szándéka, mi több a nosztalgia, a hajdanvolt közösségi élet hagyományrendszerének felelevenítésére irányuló törekvés is.

Mindemellett a rendszerváltást követően megváltoztak a társadalmi viszonyok is, így a mély nyomorból való kilábalás igénye is volt az, amely megteremtette a cigányság önszerveződésbe vetett hitét.

A rendszerváltást követő két évtized társadalmi folyamatainak egyik legjelentősebb eredménye Magyarországon a civil önszerveződések megjelenése az élet minden területén, így a kisebbsé-

inkban tagsága több mint 30 ezer fő, az ország tizenkilenc megyéjében és a fővárosban jelen van képvisellete, szervezeti kereteit szövetséges szervezeteivel mintegy 1350 településen alakította ki. A szervezet a demokratikus képviselet minden szintjén való megjelenésével elősegíti a cigány lakosság és a hátrányos helyzetű nem cigány lakosság érdekeinek képviseletét az élet minden területén.

„A kisebbségek nem tárgyai, hanem alanyai ... az együttműködésnek. Csak akkor tudják betölteni pozitív szerepüket az állampolgári tevékenységben, ha maguk is cselekvő, alakító részesei ezeknek a kapcsolatoknak!”

gi érdekképviseletben is. A „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség életre hívása szinte egy időbe esik a civil önszerveződés folyamatának magyarországi – rendszerváltást követő – újjáéledésével. A demokratizálódás folyamatában megalakult cigány önszerveződések egyike a Lungo Drom, amely létrejötté óta a legerősebb ilyen szervezetnek tekinthető. Ennek igazolását a kisebbségi önkormányzati rendszerben betöltött szerepe mutatja leginkább. Napja-

A szervezet már megalakulásakor „formabontó” hiszen az együttélési normák betartását, a közös feladatellátást hangsúlyozva határozta meg célját: a cigányság és a hátrányos helyzetben lévő nem cigány lakosság érdekeinek képviselete és érvényesítése a társadalmi élet minden területén. Ennek körében a Szövetség ellátja az általa képviselt népréteg érdekeinek képviseletét a társadalom döntéshozatali rendszereiben, közvetíti az állampolgári érdekérvényesítéshez szükséges ismerete-

ket az általa képviselt népréteg felé, közösségszervező tevékenységet lát el, vállalja az általa képviselt népréteg közösségi értékeinek felkutatását, a fiatalság nevelését és felkészítését a polgári demokratikus társadalmi közéletben való részvételre és az emberi jogok magyarországi érvényesítését. Működésének fontos alapját képezi az önkéntes munka, mely a kölcsönös szolidaritásra is visszavezethető, amellyel, hogy mint civil önszerveződés valamely közösségi szükségletet megjelenítő társadalmi öntevékenységet folytat.

A **Farkas Flórián** vezetésével működő Lungo Drom egy olyan cigány civil érdekképviseleti szervezet, amely társadalmi szervezetként országot átfogó önkéntes hálózatot alakított ki. Ez azért is fontos, mert ez a szerveződés egy társadalmi csoportnak (social group) olyan nemzetközileg is egyedülálló utat nyitott meg az érdekképviseletre, amely később lehetővé tette „piramis elvű” képviseleti modelljének megvalósítását, azaz a demokratikus döntéshozatal minden szintjén (helyi, megyei, országos, parlamenti, európai parlamenti) jelenlévő képviseletet.

A Lungo Drom megváltotta a hatalom egyensúlyát az állam és a társadalom között az utóbbi javára, ellenőrzi és mondhatni, felü-

gyeli az államot a közélet erkölcsének, a politikai döntések indokoltságának nyilvános megítélése révén. Önmagában gyarapítja azon fo-

lyamatok, illetve intézmények számát, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy a demokratikus intézmények és folyamatok legitim módon

és kiszámíthatóan válaszoljanak az új kihívásokra. A Lungo Drom tehát harmadik szektorként a közhaszon elérésében is megmutatkozik.

A Lungo Drom politikai jelentősége meghatározó, kiemelt figyelemmel a kisebbségi önkormányzati rendszerben betöltött szerepére.

A Nek.tv. által megteremtett, a cigányság választáson alapuló képviseleti rendszerének lehetőségével élve, az első kisebbségi önkormányzati választásra 1994-95. évben került sor. A Lungo Drom önszerveződésének ereje ekkor, az első demokratikus választásoknál vált láthatóvá először. Sikere nemcsak abban mutatkozott meg, hogy a létrejött cigány kisebbségi önkormányzatok száma 477(!) volt, de a Lungo Drom sikeres önszerveződése eredményeképpen létrehozhatta az első országos szintű, választott politikai képviseleti szervet, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzatot. (E választás 53:0 arányban nyerte, ami azt jelenti, hogy az Önkormányzat 53 fős közgyűlésébe kizárólag az ő képviselői kerültek be!)

A Lungo Drom mandátumainak számát tekintve elmondható, hogy együtt fejlődött a kisebbségi önkormányzati rendszerrel. Míg 1998 évben összesen 857 (ebből 813 kisebbségi önkormányzati képviselő) mandátuma volt, 2002 évben ez már 943-ra (ebből 855 kisebbségi önkormányzati képviselő) emelkedett.

Az országos romaszervezetek közötti elsőség mellett azonban kiemelendő, hogy a politikai pártokkal összevetve is jelentős politikai erőt képvisel a Lungo Drom és a mögötte lévő társadalmi bázis. Mind az 1998. évi, mind a 2002. évi helyhatósági és kisebbségi önkormány-

zati választások során megszerzett mandátumok megoszlása alapján felállított rangsor előkelő helyre sorolja a szervezetet. Kiemelendő, hogy nem csak társadalmi és civil szervezeteket előzött meg a Lungo Drom, hanem politikai pártokat is! Az 1998. évi választások során megszerzett mandátumok százalékos megoszlása alapján a „LUNGO DROM” – megelőzve az MDF-et, az SZDSZ-t, a KDNP-t, stb. – a 6. helyre sorolódott.

1998

Párt/szervezet	Mandátumok	%
MAGYAR SZOCIALISTA PÁRT	1 684	4,80
Fidesz - Magyar Polgári Párt	1 189	3,39
FÜGGETLEN KISGAZDAPÁRT	906	2,58
LUNGO DROM	857	2,44
MAGYAR DEMOKRATA FÓRUM	572	1,63
SZDSZ	512	1,46
KERESZTÉNYDEMOKRATA NÉPPÁRT	278	0,79

2006-ban mandátumszáma az előző választási évekhez képest kiugróan magas: a kisebbségi önkormányzati képviselőinek száma 1594. (Még a 2005. évi Nek.tv. módosításával hozott akadály – pl. a kisebbségi választó jegyzékbe vétel – ellene is.)

A 2006. évi önkormányzati választásokon a Lungo Drom többszörös sikert ért el. Elsősorban azért, mert megnyerte a kisebbségi önkormányzati választást: legsikeresebb volt a regisztrációban és a legtöbb kép-

seljelöltet állította – a magyarországi kisebbségek egészen és a cigányságon belül egyaránt. A választások előkészületei során 2662 jelöltet állított, közülük 1594 szerzett mandátumot.

Ez az adat mindenképpen jelentős eredmény, hiszen összehasonlítva a 2002. évi választáson elért eredményével – amikor 1777 jelöltből 857 (48%) mandátumot szerzett –, megkétszereződött a Lungo Drom cigány önkormányzati képviselőinek száma! Ez adat már ön-

ségét az is mutatja, hogy míg a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség egyéni jelöltjeinek száma 4246, a Lungo Drom összesen 4044 jelöltet állított a kisebbségi önkormányzati választásra. 105 779 választópolgár támogatta szavazatával a Lungo Drom jelöltjeit, akik közül 2289 fő szerzett mandátumot. Ez kiemelkedően fontos adat, hiszen az összes cigány kisebbségi önkormányzati képviselő száma 4492 fő, melynek a 46%-a a Lungo Drom képviselője!

Bár a Lungo Drom e választás alkalmával is ismét a legsikeresebben szerepelt a jelölő szervezetek közül, mégis összefogást hirdet egy újszemléletű, széleskörű, valódi társadalmi támogatottságú, összefogásra alapozott cigánypolitika megvalósítása érdekében, és kész az együttműködésre, politikai hitvallástól függetlenül, minden tisztességes, a cigányság ügyéért valóban tenni akaró képviselő irányába, aki egyetért a törvényeségen, szakmaiságon és erkölcsiségen alapuló cigánypolitikával.

Százezrek néznek bizakodva a január 9-i országos és területi cigány kisebbségi önkormányzati választás elé, s hisznek abban, amit a Lungo Drom elnöke, a roma támogatásokat felügyelő miniszteri biztos, **Farkas Flórián** megfogalmazott, miszerint: „nemsokára új politikai irányvonala lesz a cigányságnak”.

Marsi Edit

A szegénység arcai

Váradi Béla *Börtönévek* című alkotása nyerte a filmfesztivál fődíját

Váradi Béla *Börtönévek* című alkotása nyerte a *Szegénység arcai* című fesztivál fődíját. A fesztiválon több mint száz filmet mutattak be a budapesti Vörösmarty moziban, az alkotások stílusa a mobilklipptől a játékfilmig terjedt. A fesztivál érdekessége volt, hogy sem műfaji, sem stílusbeli megkötés nem volt, bármely alkotás nevezhető volt, amely kapcsolódott a szegénység témaköréhez.

A háromnapos fesztiválon látható alkotások témája is széles skálán mozgott: mélyszegénységben élő családok, árvíz sújtotta települések élete mellett az érdeklődők bepillanthattak egy roma telep mindennapjaiba is. A rendezvény célja a szervezők szerint az volt, hogy elősegítse a társadalmi párbeszédet a filmeken keresztül.

A Palantír Film Alapítvány által szervezett fesztivál filmjeit *Bollók Csaba* filmrendező, *Dávid Ferenc* szociológus, *Hajdú Eszter* dokumentumfilm-rendező, *Köszegi Edit* filmrendező és *Stiller Ákos* fotóriporter értékelte. A filmfesztiválra három nap alatt csaknem ezren látogattak el.

A szegénység 78 millió embert, köztük 19 millió gyermeket érint az Európai Unióban – hangsúlyozza *A szociális védelemről és társadalmi befogadásról szóló 2008. évi Közös Jelentés*. Az Európai Parlament és a Tanács ugyanezen év októberében elfogadott határozatában döntött arról, hogy 2010 a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai éve lesz. A kezdeményezés célja, hogy felhívja a nyilvánosság figyelmét a szegénység és a társadalmi kirekesztés súlyosságára a tagállamokban, megnyerje az állampolgárokat a társadalmi összetartozás ügyének, hiszen a szegénység és kirekesztés nemcsak a kormányok és a szegények problémája, hanem mindannyiunk ügye.

A Szegénység arcai filmfesztivál ennek a nemes ügynek kíván a maga eszközeivel a partnere lenni, a bemutatott filmekon keresztül egy lépéssel közelebb kerülünk e nehéz sorsokhoz és a segítségre szoruló embertársainkhoz is. A fesztivál ugyanakkor fontosnak tartja, hogy az alkotások magas művészi színvonalon legyenek megvalósítva. Szeretnék kiemelni azokat a műveket, amelyekben az alkotói módszerek, a filmes beszédmódok és a formanyelv alkalmazása példaértékű. A filmek elbírálása és a díjak odaítélése a neves szakemberekből álló zsűri feladata volt. Szerepet szeretnének vállalni abban is, hogy a fiatal filmalkotók bemutatkozási és megmértetési lehetőséghez jussanak. Az ő gondolataik és interpretációik a jövő szempontjából nagyon fontosak.

A fesztiválon 102 filmet vetítettek a versenyprogramban. A filmek előzsűri nélkül kerültek a versenybe, a szervezők csak azt ellenőrizték, hogy a nevezés megfelel-e a kiírásban közzétett feltételeknek. Voltak egyperces klippek, 2-3 órás dokumentumfilmek, nevezések Romániából, az USA-ból sőt, még Vietnámból is.

Börtönévek

A „Börtönévek” című film a cigány származású H. Ritát mutatja be, akit 3 évig tartottak előzetes letartóztatásban, mint kiderült ártatlanul. A fogvatartás alatt kihullottak a fogai, infarktusai voltak, a sok felfázástól pedig meddő lett. Testvére és apja temetésére rabláncra vitték el, mint egy bűnözőt. Felmentése után Rita beperelte az államot, 19 millió forint kártérítést kapott. (Rendező: **Váradi Béla**)

Örvény

Az „Örvény” c. dokumentumfilm a román-magyar határ innenső, magyar oldalán található Told település lakóinak életét mutatja be. A több mint hat hónapon át zajló forgatás olyan emberek életét követte nyomon, akiknek sorsát a munkanélküliség, az éhezés, az uzsora-kamat pecsételi meg. (Rendező: **Szekeres Csaba**)

KÉPEK A SZEGÉNYSÉG ARCAIRÓL

Különleges eseménynek adott otthont a Help-Portrait mozgalom keretében a fővárosi nyolcadik kerületi, Mátyás téri, Kesztyűgyár elnevezési közösségi ház. Elkezdődött a „Szegénység arcai” elnevezésű program. Csatlakozva a világ számos pontján azonos időben tartó eseményhez, profi fotósok fényképeznek mélyszegénységben élő családokat az egyik fővárosi, nyolcadik kerületi közösségi házban.

A világon profi fotósok állnak össze azért, hogy mélyszegénységben élő családokról készítsenek képeket. A helyszínen készült fotókat azonnal ki is nyomtatják, és emlékként magukkal vihetik mindazok, akik elmennek a fotózásra. A budapesti helyszínhez 25 fotós csatlakozott.

A Help-Portré Világnapja után ugyanezen a helyszínen, indult a II. Budapesti Cigány Filmfesztivál. A december tizenegyedikéig tartó fesztiválon a Kesztyűgyár Községi Házon mellett a Népszínház utcai Napházban és az Örökmozgó Moziban is vetíttek roma témájú filmeket.

CIGÁNY FILMFESTIVÁL

Több mint negyven film

Ismét megrendezték a Cigány Filmfesztivált. A december 11-ig tartó rendezvénynek a VIII. kerületi Kesztyűgyár Községi Ház, a Napház (volt Nap Mozi) és az Örökmozgó Filmmúzeum adott otthont.

Buslig Eszter, a fesztivál egyik szervezője tájékoztatott: amellett, hogy bemutatják a magyar és az egyetemes cigány kultúra értékeit, a második seregszemle programjával a különböző származású emberek közötti azonosságot szeretnék hangsúlyozni. A fesztivál ötletgazdái arra törekedtek, hogy olyan programot hozzanak létre, amelyben a magyarországi és az európai cigány kultúra értékeinek bemutatása az elsődleges cél, másrészt a kisebbségi és a többségi társadalmi csoportok közötti párbeszéd elősegítése.

Olyan filmeket válogattak az oktatási blokkba, mint **Felvidéki Judit Zárt** karokkal című alkotása, **Pölcz Boglárka** és **Róbert Tanvilla** – *Oktatási realiti* című dokumentumfilmje vagy a *Sorsod Borsod* című alkotás **Nagy Istvántól** és **Ruszkai Nórától**.

Tekintettel arra, hogy 2010 a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai éve, külön napot szenteltek a témát körüljáró filmeknek. Ezek közé tartozik **Varga Ágota** *Porrajmos* című alkotása, **Szabolcs Béla** mozija, a *Szolgálok és vétünk*, vagy **Schiffer Pál** filmje, a *Fekete vonat*.

A zenei filmek között **Ferenczi Gábor** és **Sós Ági** a Trio Midnight zenekar tagjai és családjaik életébe enged bepillantást, de látható volt **Silló Sándor** *Parno Graszt* című filmje, **Sas Tamás** *Usti Opre – Éleszd a tüzet* című mozija, a **Balogh Kálmán** cimbalmos, **Snétberger Ferenc** gitárművész és **Boban Markovic** trombitás közös produkciójából született alkotás, valamint **Gát Balázs** hagyományos, vidéki cigányzenész családokról szóló *Zenészbúcsúztatója*.

A kínálatot úgy alakították, hogy minden korosztály megtalálja a neki szóló filmet: a kisebbeknek cigány tematikával kapcsolatos gyerekfilmeket vetítettek, például **Daragay Attila** Szaffi című rajzfilmjét.

A zenei és képzőművészeti programok mellett minden este beszélgetéseket tartottak a Kesztyűgyár Községi Házban, a résztvevők mások mellett: **Buffó Rigó Sándor**, **Szakcsi Lakatos Béla**, **Lengyel László** politológus, **Daróczi Ágnes** etnográfus, **Ignác József** újságíró, **Andor Tamás** operatőr, **Spiró György** író, **Alföldi Róbert** színész-rendező, **Hajós András**, zenészek és **Iványi Gábor** lelkész.

A fesztivál megnyitóját a Kesztyűgyár Községi Házban tartották, a nyitófilm Groó Diana *Vespa* című filmje volt. Fellépett a **Szilvási Gipsy Folk Band**, **Bakács Tibor Settenkedő** pedig **Molnár Gábor** fotókiállítását nyitja meg.

A záró gála december 10-én volt, amikor is **Gerebics Sándor** Zappapest című koncertfilmjét vetítették, koncertet adott a Zappa Emlékenekar és Szakcsi Lakatos Béla.

A szervezők reményei szerint a Cigány Filmfesztivál jövőre versenyfesztivállá válik, amelyre a világ minden tájáról lehet majd nevezni a témába illeszkedő filmekkel.

Szembesítené a cigányokkal Európát a kormány

A magyar kormány legnagyobb szabású vállalása a januárban induló uniós elnökségre az európai romastratégia megalkotása. A francia cigánytáborok nyári felszámolását követő európai politikai és társadalmi vita mutatja, hogy a kérdés megoldása kemény dió lesz. Ezt nehezítheti, hogy az (origo) információja szerint a kormány olyan stratégia kialakításán gondolkodik, amit a tagállamoknak kötelezően végre kellene hajtaniuk.

„Azt is mondhatnám egy kicsit keserű iróniával, hogy hálásak lehetünk Sarkozy elnök úrnak és Franciaországnak, hogy ezt az ügyet olyan módon állította az európai érdeklődés középpontjába, hogy ma már megkerülhetetlen az ezzel való foglalkozás Európában” – így vezette fel október 20-ai parlamenti felszólalását Balog Zoltán, társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár. Balog arra célzott, hogy a 2011 első felében soros európai uniós magyar elnökség egyik célkitűzése az európai romastratégia kialakítása lesz, amelyhez Nicolas Sarkozy francia államfő nyári, az illegális romatáborok felszámolására és a telepek lakóinak kitoloncolására hozott intézkedései a figyelem középpontjába helyezték a cigánykérdést Európa számos országában.

Orbán Viktor miniszterelnök szeptemberben jelentette be, hogy Magyarország egyik fontos feladata lesz az EU-s romastratégia kialakítása, és bár kevesebb mint egy hónap múlva át is veszi a soros elnökséget, egyelőre keveset lehet tudni a várható intézkedésekről. A romastratégia kialakítása két szálon fut párhuzamosan: míg az

EU-s intézményekben már évek óta dolgoznak egyen, Balog államtitkárságán is folyik egy stratégia kialakítása. Az EU-s romastratégia keretrendszer kidolgozására az EU életre hívta a European Roma Platform (ERP) emyőszervezetet, amelynek tagjai különböző, cigányokkal foglalkozó szervezetek vezetői.

„A szervezetnek az a feladata, hogy kereteket szabjon a romastratégiának, és konferenciákon ütköztessék a

tagok az elképzeléseiket a romaintegráció előmozdításáról” – mondta az [origo]-nak Costel Bercus, aki a Roma Education Found elnökeként tagja az ERP-nek. Bercus azt mondta, a magyar elnökség 2011 áprilisában fogja kihirdetni a romastratégiát egy budapesti vagy egy brüsszeli konferencián. Szerinte az ERP és a magyar kormány még semmilyen formában nem vették fel a kapcsolatot egymással a romastratégia egyeztetéséről, ez januárban történhet meg.

Nem engednék kibúvót a magyarok

Bercus szerint a januártól ápriliséig tartó időszak arról fog szólni, hogy a magyar kormány elképzeléseit összehangolják az ERP-ével. Ezzel szemben az [origo] egy, a romastratégia kialakítását közeliről figyelő, névtelenséget kérő forrástól úgy értesült, hogy az államtitkárság elképzelése szerint két külön stratégia lesz: az uniós intézmények által kidolgozott csak bizottsági szinten megfogalmazott ajánlás lesz, a magyar viszont kötelező jellegű lenne, amelyet valamennyi tagállamnak alá kellene írnia.

Az uniós romaprogram megvalósítását 2011 második felében vagy 2012-ben kezdenek el Bercus szerint. Mivel a cigányok helyzete bonyolult, és az egyes országokban teljesen más jellegű társadalmi problémákat vet fel, Brüsszelből irányítva nem lehet a romaintegrációt megoldani – mondta Bercus. Ehelyett a források hatékonyabb elosztása és a cigányok problémáinak megoldását leghatékonyabban segítő helyi közösségek támogatása lehet a cél.

Orbán Viktor

Cigány- vagy szegénységprobléma?

Nem egyértelmű, hogy a kormány milyen romainTEGRÁCIÓS módszereket helyezne előtérbe a romastratégiában. Az [origo] egyik cigánypolitikával foglalkozó, név nélkül nyilatkozó forrása szerint a Fideszen belül is vannak viták felzárkóztatási, foglalkoztatási kérdésekben, elsősorban amiatt, hogy a romainTEGRÁCIÓ melyik részére kerüljön nagyobb hangsúly. A forrás szerint nem egyértelmű, hogy inkább a foglalkoztatáspolitikát előtérbe helyező Lázár János, az oktatáspolitikai fontosságát hangsúlyozó Pokorni Zoltán vagy Balog Zoltán véleménye lesz a hangsúlyosabb.

„Iszonyatosan kusza történet ez az egész, az OSI már évek óta mondogatja, hogy szükség van egy ilyenre, de valóban Sarkozy kellett ahhoz, hogy mostanra megkerülhetetlenné váljon a romastratégia kialakítása az EU-ban” – mondta az [origo]-nak Réthy Kinga, a Nyílt Társadalom Intézet (OSI) romaprogramjának vezető helyettese. Az európai romastratégia kidolgozása régóta napirenden van Réthy szerint, az OSI évek óta lobbizik emiatt Brüsszelben. Soros György, az intézet alapí-

tója októberben személyesen találkozott Orbán Viktor kormányfővel, és felajánlotta az OSI segítségét a stratégia kidolgozásában.

Egy év múlva indulhat el a romastratégia

Réthy Kinga szerint Magyarország nagyon sok jó romainTEGRÁCIÓS stratégiával és kerettervvel rendelkezik, de a szélesebb gyakorlatba ezeket nehezen tudjuk sikeresen átültetni. A [origo] által megkérdezett több, roma-kérdéssel foglalkozó szervezet munkatársa is azt mondta, a hódmezővásárhelyi, a szegedi vagy az ácsi integrációs program sikeresen működik, de más programokra lenne szükség, olyan helyeken kellene ilyen kísérleteket indítani, ahol magasabb a leszakadók aránya.

Réthy szerint jó ötlet a társadalmi felzárkózásért felelős államtitkárság létrehozása is, fontos, hogy a problémára szegénységi kérdésként tekint a kormány. „A társadalom is könnyebben elfogadja ezt, mert így kevésbé vannak címkézett pénzek. Ez amiatt fontos, mert a társadalom támogatása nélkül nem lehet integrációt csinálni” – mondta.

„Sokkal komplexebben tudják kezelni az integrációs kérdést, mint az előző kormányzati struktúrában, ahol a minisztériumok között nagyon szétaprózták a feladat körök” – mondta az [origo]-nak az egyik névtelenséget kérő szakember.

A magyar cigányügy eddig kudarca

Martonyi János külügyminiszter októberben a közelgő magyar EU-elnökség célkitűzéseiről tartott tájékoztat-

közelíteni a problémát, hanem szociális-gazdasági kérdésként kell kezelni, még hozzá európai szinten, elismerve, hogy több tagállamot érintő kérdéssről van szó.

A kormány által tervezett romaprogram azért is nagy vállalkozás, mert egy 2008-as ÁSZ-tanulmány szerint a rendszerváltás óta a romák felzárkóztatására indított magyarországi programok nem váltak be. Az egymást követő kormányok intézkedései nem voltak összehangolva, hatásuk értékelése elmaradt, a bevált programokat nem terjesztették ki, viszont elköltöttek 150 milliárd forintnál is többet.

Hasonló diagnózist adott a helyzetről a Fidesz 2010-es választási programja. Eszerint az elmúlt években a magyar kormányok elhibázott romapolitikát folytattak: csak kudarcokat hoztak például az iskolai integrációs kísérletek, és az elrontott segélyezési rendszer miatt gyűlöletet keltettek a magyarokban a cigányok iránt. A program szerint „kiutat a jelenlegi nyomor kezelésé-

tóján már beszélt a romák integrációjáról szóló magyar tervekről. Szerinte az EU egyik legfontosabb célkitűzése, a szegénység csökkentése nem működhet akkor, ha nem helyeznek külön hangsúlyt a romák helyzetére. Martonyi szerint nem az előítéletek felől kell meg-

nek és a jövő építésének együttes megvalósítása jelent”, le kell bontani a cigányság beilleszkedésének „lelki és fizikai korlátait”, és átláthatóvá kell tenni a felzárkóztatást szolgáló pénzek felhasználását.

Fabók Bálint
origo.hu 2010. 12. 07.

Rólunk szólnak a hírek

A magyar elnökség végére kész az európai romastratégia

A 2011. első félévi magyar EU-elnökség úgy fejeződik majd be, hogy lesz egy elfogadott európai romastratégia – jelentette ki **Orbán Viktor** Koppenhágában adott nyilatkozatában, miután tárgyalta **Lars Lokke Rasmussen** dán miniszterelnökkel. A magyar és a dán kormányfő megbeszélésén téma volt az energiahatékonyság és az Európai Unió további bővítésének kérdése is.

Orbán Viktor kifejtette: az első javaslatot a romastratégiára 2011 tavaszán hozza nyilvánosságra az Európai Bizottság, majd egy nyilvános vita kezdődik róla, és mindezt egy miniszterelnöki csúcstalálkozón elfogadott dokumentummal zárják le.

Az európai romastratégiának az oktatásra és a munkára kell helyeznie a hangsúlyt – erősítette meg stockholmi szavait **Orbán Viktor**.

A kormányfő elmondta, a **Lars Lokke Rasmussennel** folytatott megbeszélésen is szóba került a romastratégia, ugyanis – mint fogalmazott – a dán közvélemény érzékeny erre a kérdésre.

Európának világosan kell látnia, hogy kétfajta roma közösség létezik ma a kontinensen: az egyik a vándor romáké, a másik pedig a letelepedett romáké. Ha Európa nem áldoz arra, hogy a letelepedett romák megfelelő oktatáshoz, munkalehetőséghez és életkörülményekhez jussanak, akkor belőlük is vándorló roma-közösség válik, és így, miután európai állampolgárokról van szó, senki sem akadályozhatja meg őket abban, hogy a nagyobb szociális ellátást és a közép-európai országokénál jobb életszínvonalat ígérő államok területén tünjenek fel – fejtette ki, kiemelve: ezért szükséges egy európai romastratégia, amely elsősorban a már említett iskolázás és munkahelyteremtés hangsúlyozásával lehetővé teszi, hogy a már letelepedett roma közösségek valóban letelepedett közösségekként folytathassák az életüket.

Amerikai érdek is, hogy Magyarország sikeres elnök legyen

Az Egyesült Államoknak is érdeke, hogy Magyarország sikeres legyen az Európai Unió elnöki tisztjében – jelez-

ték amerikai kormányilletékesek Brüsszelben magyar újságíróknak nyilatkozva.

A következő félév eseményei és magyar prioritásai közül kiemelték az unió és kelet-európai partnerei közötti viszony erősítését, az energiabiztonságot, a romák integrációját, a gazdasági válság kezelését és a légi utasok adatainak kezeléséről szóló EU-amerikai megállapodás kidolgozását.

A romastratégiával kapcsolatban megerősítették, hogy a legfontosabbnak a megkülönböztetés-mentességet, az egyenlő esélyeket és a társadalmi bevonást tartják. Az európai országoktól Washington azt várja, hogy további erőfeszítéseket tesznek a romák integrálására. Mint a nyilatkozók elmondták, amerikai részről figyelemmel kísérik az uniós államok programjait a romák bevonására. Arról is igyekeznek gondoskodni, hogy az amerikai érintettségű programokban a kisebbségek, köztük adott esetben a romák képviselői is helyet kapjanak.

Kiemelt támogatás a hátrányos helyzetűek ösztöndíjára és lakhatására

A jövő évi költségvetésben kiemelt összeg áll majd rendelkezésre a hátrányos helyzetűek ösztöndíjára, és fokozottan támogatni akarja a kormány a lakhatási körülmények javítását is. Az Útravaló-programban és roma ösztöndíjprogramokra a Nemzeti Erőforrás Minisztérium, valamint a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium költségvetésében csaknem 3 milliárd forint áll majd rendelkezésre, a lakhatási körülmények javítására pedig mintegy 4,5 milliárd forint juthat uniós forrással együtt.

Olyan lakhatási körülmények javítását célzó programok indulnának, amelyekben az emberek saját lakáskörülményeik javításán maguk dolgoznak. Ehhez képzéseket is kapcsolnának a jövőben. Emellett olyan ösztöndíjakat szeretnének a nehéz helyzetű gyermekeknek biztosítani, amelyek nem egyszerűen tanulmányi segélyek, hanem ösztönöznék is általa a gyermekeket, hogy ne morzsolódjanak le az iskolából. Ennek érdekében nemcsak a jó tanulókat támo-

gatják majd, hanem azokat is, akik az iskolából kihullás szélén vannak.

Ez azért fontos, mert az iskolai lemorzsolódás a mély-szegénységben élők körében harminc százalékos. Ezért szeretnék azoknál a családoknál, ahol a lakhatás körülményei javulnak, a gyermekeket is bekapcsolni egy ilyen programba. Fontos azonban, hogy a szegénységellenes küzdelem ne érjen véget az európai év zárultával, a szegénységet ugyanis nem sikerült legyőzni.

A szegénységgel való foglalkozást nem szabad kizárólag szociálpolitikai ügynek tekinteni, és a gazdaság fejlesztésének sem szabad kizárólag a versenyképességről szólnia. Ennek a kettőnek az összekapcsolására van szükség.

Rendészeti program indult roma fiataloknak

Rendészeti programot indított roma fiataloknak az Európai Roma Rendvédelmi Bajtársi Közhasznú Egyesület (ERRBKE). Az egyéves program során Magyarország keleti régióiban élő hátrányos helyzetű cigány fiatalok számára nyújtanak bűnmegelőzési, rendészeti és szabadidős foglalkozásokat.

Hatala József országos rendőrfőkapitány a programot bemutató rendezvényen közölte: minden olyan kezdeményezést támogatnak, amelyek helyzetbe kívánja hozni azokat a fiatalokat, akik érdeklődnek a rendőri hivatás iránt. Emlékeztetett: Szent István a fiához, Imre herceghez intézett intelmeiben azt írta, hogy az egykultúrájú ország gyenge. Ennek alapján mondhatjuk, hogy az egykultúrájú rendvédelmi szerv is erőtlenség és gyenge – jelentette ki Hatala József. Hangsúlyozta: integrálni kell a különböző kultúrájú fiatalokat a rendvédelmi szervek állományába. A rendőrség hosszú évek óta igyekszik segítséget nyújtani a roma fiataloknak a rendőri pálya eléréséhez. Ennek érdekében 2010-ben pályázatok révén hatvankét roma középiskolással kötöttek megállapodást, továbbá négy, felsőoktatásban tanuló roma fiatal válhat rendőrtisztá a rendőrséggel kötött szerződésnek köszönhetően. Rendkívül fontos, hogy a rendőrség tagjai között legyen olyanok, akik ismerik és megértik a roma közösségek kulturális hagyományait.

Boda József, az ERBKE tiszteletbeli elnöke elmondta, „A jövő nemzedéke mi vagyunk” című programba cigány származású 10–14 év közötti fiatalokat vonnak be, aktivizálni szeretnék őket „a kortárs-segítés, az önismeret, a prevenció, a rendészet és a sport területén”. Közlése szerint a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Jánkmajtison lévő Mórícz Zsigmond általános iskola ad helyet az iskola utáni különböző foglalkozásoknak. A program várható eredményei, amellet, hogy „hatékony prevenció és közösségépítő hatást fejtenek ki a fiatalokra, hangsúlyos üzeneteket küldhetnek a többségi társadalomnak, megcáfolva a cigánysághoz kapcsolódó negatív sztereotípiákat”.

Makula György, az egyesület főtitkára arról beszélt: céljuk, hogy a fiatalokat kiragadják az esetlegesen rossz környezetből, értékrendet közvetítsenek és példát mutassanak arra: van kiút. Fontos, hogy karrierlehetőségként a rendőrségi hivatásra is gondoljanak – jegyezte meg.

A kezdeményezést támogatja a Nyílt Társadalom Intézet, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság, illetve Nagy-Britannia, Hollandia és az Amerikai Egyesült Államok nagykövetsége.

II. Egri Roma Zenei Fesztivál

Bemutakozási lehetőséget kínálva, tehetséggondozás és zenei megmérettetés céljával rendezték meg immár másod alkalommal az Egri Roma Zenei Fesztivált. A rendezvényt **Habis László** polgármester, a fesztivál fővédnöke nyitotta meg a Farkas Ferenc Zeneiskolában.

A SZÍN-KÓPÉK Gyermekzenekar és az egri Szalparti Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény tanulóinak műsorával kezdődött el a II. Roma Zenei Fesztivál Egerben.

A rendezvényhez kapcsolódva a Svédországból érkezett **Finta Arina Aisa** festményeiből nyílt tárlat, a zeneiskola aulájában.

Az idei fesztivál jó lehetőség, hogy tovább építsék, amit tavaly elkezdtek, jelentette ki köszöntőjében **Barcsi Edina** a zeneiskola igazgatója. Kiemelte a rendezvény hagyományteremtő és tehetséggondozó üzenetét. Szándékuk szerint az Egri Roma-zenei Fesztivál alapköve az alkotni vágyás és a művészeti törekvés.

Az első lépés értékét az adja, hogy megtesszük a továbbiakat is, fogalmazott Habis László polgármester, a fesztivál fővédnöke megnyitóbeszédében. A polgármester a roma zenei találkozó kapcsán kiemelte, az esélyegyenlőség és a tehetséggondozás jelentőségét, mint nagyon fontos társadalmi feladatokat.

Megköszönve a szervezők munkáját Habis László kijelentette, hogy a társadalom egésze tegye meg egy ilyen ügyben a lépést.

Dr. Kállai Ernő, a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa köszöntőjében hangsúlyozta, hogy a zenei nevelés hozzátartozik a polgári értékrendhez. A gyerekeknek érdemes zenét tanulni, akkor is, ha nem mindenki lesz híres művész, mert a zene jobbat tesz az embereknek. Az ombudsman megjegyezte, hogy az egyénben szunnyadó tehetség kibontakoztatásához sokat kell dolgozni.

A fesztivál nyitányaként **Ifj. Farkas Antal** a *Autumn Leaves* című darabot adta elő zongorán, majd **Kathy-Horváth Lajos** hegedűművész saját szerzeményét játszotta el.

A fesztiválon 26 produkciót értékelt a zsűri.

KÖZLEMÉNY

Az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány a Társadalmi Megújulás Operatív Program „Horizontális célkitűzések megvalósulását elősegítő helyi közösségi kezdeményezések, programok támogatása” című pályázati felhívásra benyújtott és támogatott

„Fejlesztünk, hogy fejlődhessünk”

(pályázati azonosító száma: TÁMOP-5.5.1/A-10/1-2010-0026)

címmel projektet indított 2010. október 1-jén. A projekt keretében megszervezésre kerülő képzések:

„Fiatal Édesanyák Fejlesztő Programja” és „Munkaerő-piaci tréning”

Az Alapítvány a fenti két tréninget **Szolnok, Tiszapüspöki és Tiszabő** településeken élő hátrányos helyzetben lévő, a roma kisebbséghez tartozók részére valósítja meg.

A **„Fiatal Édesanyák Fejlesztő Programjának”** célja a fiatal édesanyákat összefogó klub megszervezése, szakemberek segítségével a gyermekek ellátásával, a háztartások vitelével kapcsolatos hasznos ismeretek átadása. A konkrét ismereteken túl olyan alapkompenciák fejlesztése a cél, amely az élet számos területén hasznosítható, mint például a munkavállalásban. Az édesanyák gyermekei számára a képzés időtartama alatt sokéves tapasztalattal bíró pedagógus segítségével gyermekfelügyeletet biztosítunk gyerekbarát környezetben, ahol a gyermekek koruknak megfelelő építő-, fejlesztő foglalkozással töltik el idejüket.

A képzés időtartama: 6 hónap, havonta két képzés, összesen 12 képzés

Személyi feltételek: 14-25 életév, legalább általános iskolai végzettség, legalább egy gyermek édesanyja, családsegítővel való együttműködés.

„Munkaerő-piaci tréning” célja a tartós munkanélküliek részére életvezetési technikák és a munkavállaláshoz szükséges, hasznos ismeretek átadása, amellyel újra versenyképesek lehetnek a munka világában. A cél olyan kulcsképeségek fejlesztése, amelyek egy adott szakmában, szakismereten túl egyéb követelmények teljesítésére is alkalmassá teszik a munkavállalót. A program célja hozzájárulni a résztvevő munkaerő-piaci integrációjához, és társadalmi integrációjához.

A képzés időtartama: 6 hónap, havonta két képzés, összesen 12 képzés

Személyi feltételek: 18-35 életév, legalább általános iskolai végzettség, szociális segélyben részesülés, a családgondozóval való együttműködés.

Jelentkezési határidő: 2010. január 15.

Jelentkezni a települési cigány kisebbségi önkormányzat irodájában, az ott elhelyezett jelentkezési lapon lehet.

KÖZLEMÉNY

AZ ORSZÁGOS VÁLASZTÁSI BIZOTTSÁG
662/2010. (XI. 15.) OVB HATÁROZATÁVAL
KITŰZTE A

TERÜLETI ÉS ORSZÁGOS KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZATI KÉPVISELŐK ÁLTALÁNOS VÁLASZTÁSÁT.

A választás napja:

2011. JANUÁR 9. (VASÁRNAP)

A választáson választó és választható,
aki működő települési kisebbségi önkormányzat tagja (elektor).

Listát azok a kisebbségi jelölő szervezetek állíthatnak, amelyek erre való
jogosultságát az Országos Választási Bizottság a választást kitűző határozatában
megállapította.

Nyilvántartásba vétel céljával be kell jelenteni azokat a szervezeteket, melyek listát
kívánnak állítani.

A területi választási bizottságnál kell bejelenteni azokat a szervezeteket, amelyek
kizárólag egy megyében kívánnak listát állítani.

Az Országos Választási Bizottságnál kell bejelenteni azon szervezeteket, melyek
több megyében, vagy valamely megyében és a fővárosban, valamint az országos
kisebbségi önkormányzati választáson kívánnak listát állítani.

Listát állítani 2010. december 14-ig (keddig) lehet.

A szavazás **6.00 órától 19.00 óráig** tart.

Szavazni személyesen, a helyi választási bizottság által kijelölt helyiségben lehet.

Az elektor csak azon településen szavazhat,
ahol a települési kisebbségi önkormányzat tagja.

Az elektor mind a területi, mind az országos
kisebbségi önkormányzati választáson egy listára szavazhat.

Országos Választási Iroda

Mága Zoltán budapesti újévi koncertje

2011. január 1. – Papp László Budapest Sportaréna

A hagyomány folytatódik, Mága Zoltánnal és sztár-vendégeivel indítják az évet a Papp László Budapest Sportarénában, kimagasló színvonalú élménnyel, káprázatos látványvilággal és természetesen Strauss-hoz hű miliővel, több mint tízezer vendéget várnak.

1939 óta minden év első napján rendezik meg Bécsben az Újévi koncertet, ahol évről évre egyre impozánsabb eseményben lehet része a több ezer osztrák és – kifejezetten erre az alkalomra – a fővárosba látogató külföldieknek.

Mága Zoltán hegedűművész ezt a hagyományt ki-

vánja életre kelteni hazánkban, amikor neves művész-megszervezésén fáradozik.

Nem titkolt szándéka, egy olyan tradicionális esemény létrehozása, amely a kiemelkedő hazai kulturális fesztiválok mellett, újabb nemzetközi művészeti és turisztikai elismerést szerezhet Magyarországnak.

Zárja az évet a 100 Tagú Cigányzenekar koncertjével!

December 30-án, a „Zene-Bor” ünnepén, a Budapest Congres & World Trade Centerben adja nagyszabású gálakoncertjét a világhírű 100 Tagú Cigányzenekar. A magyar- és cigányzene repertoárja mellett jelentős helyet foglal műsorukban a nemzetközi klasszikus ze-

neirodalom kiválóságainak egy-egy népszerű alkotása is.

A kétrészes koncert előtt mindenkinek lehetősége lesz részt venni egy borkóstolón és megtekinthetnek egy néptáncbemutatót is.

Akik pedig a koncertélményen túl egy gasztronómiai utazáson is részt kívánnak

venni, azok a műsor alatt egy nagyszerű ünnepi vacsorát is elfogyaszthatnak.

Partnerparti fergeteges sikerű koncertekkel

A 100 Tagú Cigányzenekar hatalmas sikerű koncertet adott Svédország három nagyvárosában: a művészek november 26-án Malmöben, 27-én Göteborgban, 28-án pedig Stockholmban léptek fel a legnagyobb koncerttermekben.

Ennek apropóján a Magyar Turizmus Zrt. stockholmi képviselete koncertjegygyel lepte meg legfontosabb média- és utazási irodai partnereit mindhárom városban. Stockholmban továbbá a koncert előtt magyar pezsgővel koccinthatnak a ven-

dégek a híres Konserthuset (a Nobel-díj átadások legendás helyszíne) V. Gusztáv szalonjában tartott állófogadáson, amelyen az MT Zrt. külképviselőjének vezetője köszönetet mondott az egész éves együttműködésért. A három helyszínen 80 kiemelt partner vett részt az eseményen.

A stockholmi koncertet megnyitó Szentiványi Gábor nagykövet kiemelte, hogy a világhírű együttes fellépése rímelt a közelgő magyar soros EU elnökség egyik témájára, az európai roma integrációra, amelynek a zenekar magasan képzett tagjai kitűnő példáját jelentik. A megjelent meghívottak nagyra értékelték a koncert művészi tartalmát és az MT Zrt. ötletes gesztusát, amely a folyamatos jó partnerkapcsolatot is szimbolizálja

Bunda, bunda, egérbunda

(Sáfár Sándor és Wuschler Anna gyűjtése)

Egyszer volt, hol nem volt, talán Alsó vagy Felső Indiában volt nem tudom, de volt egy gyönyörűsége sen szép kastély. Csupa arany meg gyémánt volt abban a kastélyban minden, amit csak el lehet gondolni. Ez a szépséges szép kastély egy királyé volt. A királyt Pecsónak, igen-gen szép feleségét, Szedlának hívták. Volt egy lányuk is: Babók.

A királyék nem igen mentek sehová, ezért még a kastély létezéséről is kevesen tudtak, pedig Babók már úgy 18–19 esztendő volt. Férjhez kellett volna mennie, de még kérője sem akadt. Nem ismerte senki híres szépségét.

Ajaj, egy nap nagyon nagy baj érte a királyt, Pecsót és Babókot. Szedlá királykisasszony hirtelen beteg lett. A cselédség már sugdosta is, hogy a végét járja, de Pecsó és Babók ezt nem hitte el. A királynő utolsó akarátát elmondta lányának, majd az urának. Ahogy ez megtörtént, becsukódott a szeme: meghalt.

Kettecskén éledgett tovább a lányával. A szomorúság lassanként már elmúlt a házban. A király titokban gondolkozgatott, hogy kit kéne feleségül vennie.

A lány kezdett kíváncsiskodni. Néha felpробálta édesanyja valamelyik cipőjét, ruháját. Nézegette magát a tükrökben. Egyszer hogyan, hogyan se, észébe jutott, hogy volt édesanyjának egy főkötője. Föl kellene azt próbálni. Kíváncsi volt a kisasszonyka, hogy milyen menyecske is lesz belőle. Keresi, keresi a főkötőt, de sehol se találja.

– A Devla vigye el! Meg kell lennie annak a főkötőnek. Nem tettük el sehová, olyan szép meg nem volt, hogy valaki elcsórja. Megkérdezem édesapámat, hátha ő tudja, hogy hová lett.

Úgy is tett. Édesapja szó nélkül elővette az ő szobájában a szekrényfiókból a főkötőt. A lány elkapta és már szaladt is vele a tükrös szobába.

– No, ezért kár volt olyan nagyon sietni – gondolta, amikor jobban meg-

nézte a főkötőt. – Nagyon avított már. Kicsit se szép. Anyám már biztosan a fejére se tenné.

Babók azonban gondolt egyet, mégiscsak fölpróbálta. S halljátok, ilyen csuda még nem volt. A szobába olyan fényességes szép ragyogás lett, hogy a kulcslyukon, vagy a falon nem tudom, de még a folyosón is minden ragyogott. Babók eddig is gyönyörűsége sen szép volt, de most...

– Jaj, az apám! – kapta le a főkötőt Babók, amikor lépteket hallott a folyosón.

– Milyen fényesség van a tükrös szobában? – jött be Pecsó király.

– Nem tudom! Nem láttam! Nincs itt fényesség – mondogatta Babók.

hogy egy apa feleségül veszi tulajdon lányát. Hiába volt a rimánkodás.

– Anyád akarata. A főkötője nemcsak jól áll, hanem tündökletesen csillogva ragyog is. Feleségem leszél és kész.

Sírt Babók, de nem tudott a dolog ellen semmit kitalálni. Egyetlen bizalmasa volt a házban, a szakácsnő: Kotlár. Neki mondta el nagy baját a királykisasszony.

– Hajajjaj! – sopánkodott a szakácsnő – ha ezt én előtt tudom! Már elmondtam volna, hogy ne nyúljon ahhoz a főkötőhöz. Szedla királyné igaziból azt hagyta meg a királynak, hogy ne házasodjon meg, vagy ha meg is házasodik, csak azt vegye el, akinek az ő

– Az biztos, hogy nincs, de én valami fényt láttam – akkor veszi észre a király lánya kezében a főkötőt.

– Tedd csak a fejedre azt a főkötőt!

– Nem akarom föltenni, nem azért kértem.

A lány föltette. Megint csak minden olyan fényes lett, mintha a nap benn lett volna a szobában, s onnan akarna kifelé világítani.

– Babók, az volt édesanyád végakarata, hogy ne házasodjak meg, csak azt vehetem el feleségül, ha mégis meggondolom magamat, akinek jól áll az ő főkötője. Nálad szebben senki fején nem állhat, tehát te leszél a feleségem.

Könyörgött Babók, hogy ilyen nem mondjon neki az apja, mert ők lesznek az egész világ csúfja. Magyarázgatta, hogy még a gyerekek is kinevetnék őket, mert ki hallott olyat,

főkötője jól áll a fején. Nem akarta, hogy asszonyt találjon Pecsó, mert gonosz, rossz szívű ember, és nem akarta, hogy még valakit szomorítson egész életében. Édesanyád tudta, hogy neked jól áll a főkötő, de nem gondolta, hogy Pecsó odamerészkedik, hogy saját tulajdon lányát fogja házasságra kényszeríteni. A főkötő csodás erejű. Ha akard, szebbé varázsol, ha rá gondolsz, láthatatlanná tesz. Hm, hm. Most mit tegyünk? Majd csak kitalálunk valamit... De mit... Várj csak, amíg eszembe jut, hogy hogyan lehetne segíteni, kérd meg Pecsót, hogy csináltasson neked három szép ruhát. Mire az elkészül, tudjuk, hogy mit kell tenni.

Babók megfogadta a tanácsot. Odament apjához és azt kérte:

– Édesapám! A feleséged leszél, de előbb varrass nekem három szép ruhát. Az egyik tiszta ezüst legyen, a má-

sik igazi aranyból, a harmadik valódi gyémántból.

– Hahaha... – nevetett morgós vén hangján a király. – Hát csak ez kell? Buta asszonyi kívánság. Hát legyen!

Pecsó a lány viselkedéséből látta, hogy csak hitegeti az esküvővel. A ruhák is lassan készültek.

– Nem hagyom, hogy a bolondját járassa velem ez a lány. Majd megtanítom én ellenkezni. – Azzal már hívta is a kocsisát, aki ugyanolyan rossz ember volt, mint a király, azért is választotta vándorlásai alkalmával őt Pecsó, amikor álruhában járt az emberek között, és szokása szerint azt leste, hogy kinek lehet ártására. Jött is Muncsok, a kocsis. A király vele fogdosztatta össze a palotába az összes egeret. Vele nyúztat meg őket, s ezekből készítetett egy bundát: egérbundát. Éppen arra készült el, amikor az ezüst, arany és gyémánt ruha. A lány a bundát nem látta. Amikor a ruhák készen lettek, Pecsó a lány elé állt.

– Teljesítettem a kívánságodat. Készült az esküvőre!

A szakácsnő már készítette is a teknőt, hogy az esküvő előtt fürödjön meg a fiatal pár. Nem szólt Babóknak, de víz helyett zsírt tett a masinára melegedni. Pecsó ült először a teknőbe, a szakácsnő hátulról az egész fazék zsírt a fejére öntötte, sőt a fazekat is a fejére húzta, majd kiszaladt, és szólt Babóknak:

– Meneküljünk! Ha a király kiszáll a teknőből, szörnyű bosszút áll, mert fürdés helyett leöntötte zsírral. Külön úton menjünk, mert kettőnket könnyebben megtalálnak az emberei, mintha egyesével megyünk.

Babók kapta a három ruhát, az ezüst, arany és gyémánt ruhát, édesanyja főköttjét, meg a bukszáját, amibe volt egy pár arany, aztán már csikordult az ajtó, szaladnának kifelé. A szakácsnőnek is adott pénzt az útra, amikor a király bömbölő hangjára visszanez. Hát ott áll Pecsó összeforrázva. Kezében egy csúnya bundával, s azt ordítja:

– Szép akartál lenni? Itt van ez a bunda. Elátkozva viseld egész életedbe! Mindenki utálkozva nézzen rád! Soha ne tudd levetni!

Babók kirohant a házból, de érzi, hogy valami szorosan ráragad. Csúf szürke szőrös lett az egész teste, mint

az egereké. A keze, meg a lába is egérbundássá vált. Sokáig próbálgatta az úton leszedni magáról a szőröket, de utoljára is bele kellett nyugodnia, hogy most már mindig ilyen lesz.

Aztán ment, ment 7 évig, hetedhét ország ellen. Egyszer eszébe jutott a főkött, kíváncsi volt, hogy igaz-e amit a szakácsnő mondott, hogyha rágon-dol, láthatatlanná válik. Igaz volt.

– Milyen jó, hogy édesanyám gondolt rám. Nem kell félnem ezentúl a király embereitől. Ha akarom, nem látnak.

Ahogy ment-mendegélt, elérkezett egy másik országba. Messziről látott is egy nagy kastélyt, de nem mert bemen-ni, mert csúnysága miatt félt, hogy bántani fogják. Mivel nagyon elfáradt, megpihent az erdő szélén. Meglátott egy hatalmas fát, amely már százéves-nél is öregebb lehetett, mert a fa közepe csupa odvas volt. Babók bemászott a fa törzsébe. Csudák-csudája! Talált benne egy szépen megvetett ágyat. Rögvest le is feküdt, s elaludt. Arra ébredt fel, hogy beszélgetnek a közelben.

– Kedves vadászom, láttál te már ilyen szemtelen kutyát? Még életemben nem tapasztaltam, hogy ennyit evett volna. Odaadtam neki a rendes porcióját, s már megint enni kér. Nem igaz, hogy az a sült tyúk és a kalács nem volt elég neki!

– Ne törődj vele királyfi! Adj neki még, figyeld meg, hová megy!

– Jó nem bánom! – avval már dobott is megint egy tyúkot a kutyának a királyfi. A kutya elkapta, aztán a fához szaladt vele. Fölágaskodott, belesett, látta, hogy Babók még csak most kezd el enni az előző tyúkot, amit ő bedobott neki, a kaláchoz meg még hozzá sem nyúlt, hát végigdőlt a fa tövében, s miközben ette az ebédjét, mint egy jó házörző kutya, egyik szemévek mindig a fát figyelte.

Furcsállta a királyi a kutya viselkedését. Felállt, hogy megnézzze, mi néz-nivalót talál a kutya az öreg fán. Ahogy közeledik, mindig nagyobb ragyogás, fényesség sugárzik ki a fából. Fogja a puskáját és kiált:

– Ki van bent? Álljon fel, mert lövök!

Hát Uram Teremtőm, Szent Istenem, egy olyan, de olyan szép lány látszik a fában, hogy a királyfi még levegőt sem kapott.

– Ne bántson királyfi! Én jó lélek vagyok, mint maga, csak nagyon szegény.

A királyfi annyira ráfeledkezett a szép lány nézésére, hogy egész belebambult. Egyszer csak azt látta, hogy a lány felemeli a kezét. A feje felé nyúl, de mire észrevette volna, hogy mi történt, úgy megijedt, hogy a szeme is megállt forgásában. Hogy-hogy nem, eltűnt a fényesség, eltűnt a szép lány. Vagyis, hogy..., szóval... lány volt... csak rettentően csúnya, szőrös minde-nütt.

– Nem igaz! Nem igaz! Láttam... – mondogatta magában a királyfi. Honnan tudhatta volna szegény feje, hogy a főkött okozta a változást, amikor levette Babók.

– Ki vagy? Hogy kerülsz ide? Egyedül voltál a fában? – kérdezgette sorban a királyfi.

– Mindenki úgy nevez, Babók. Messzi földről jövök. Elfáradtam, pi-henni másztam be a fába. Nincs itt senki más, nekem elhiheti a királyfi.

– Hát... az a másik? Hová mész most?

– Higgye el királyfi, hogy nem volt itt más! Munkát keresek. Ha tud, segítsen rajtam!

– Munkát... – mit bízhatna erre a csúnya lányra? Ha ezt beviszi a palotába, nemhogy a vendégek, de még a cselédek is megszöknek. De aztán mégis eszébe jutott valami. Nevetett is a gondolon. A pulykák csak nem félnek majd tőle? Jó lesz pulykapásztornak.

– Induljunk haza! – ment vissza a vadászhoz a királyfi. – Elment a kedvem a vadászattól, meg aztán viszek a szakácsnőnek egy pulykapásztort, úgyis mindig azon nyavalyog, ha meglát.

A vadász dülledt szemmel nézte a szőrös lányt. Nem értette a királyfi gusztusát, hogy ilyen pulykapásztorral akarja meglepni a szakácsnőt, de szólni nem mert, hátha méregbe gurul a királyfi, mert ma úgyis olyan kedvetlen.

Hazafelé mindig csak a szép lány járt az eszében a királyfinak. Nem értette, hogyan csálhatta meg így a szeme. Már haragudott is magára, hogy ezt a csúnya lányt miért hozta magával az erdőből. Hiszen az úton látszott meg igazándiból, hogy milyen rút, s főleg a szélben még röpködtek is a kihullott szőrök.

– Phi, phi, phi, menj már odébb, mert mind a számba röpködnek azok a rusnya szőrök – mondta is egyszer a lánynak a királyfi.

Hazaérkeztek. A királyfi a lányt az udvaron hagyta, jómaga pedig bement a konyhába.

– Ibolya! – szólította meg a szakácsnőt – hoztam neked egy pulykapásztort.

– Ó, hogy a Devla aranyozza meg azt a drága eszét, csak hogy gondolt rá! Már senki nem akart pulykapásztort lenni, mert azok a nyavalyás pulykák sehogy sem akarnak együtt maradni. Akárhogyan rohángásznak utánuk, estére mind szétszéled, és alig találunk haza aludni.

– Babók, gyere be! – kiáltotta a királyfi. Amikor Babók megállt a konyhaajtóban, a szakácsnő összecsapta a kezét:

– Te Szent Mária Jézus! Fiatalúr, hol találta ezt a rusnya lányt?

– Hát, hogy is mondjam... gondoltam, pulykát őrizni jó lesz.

– Majd meglátjuk – mondta mérgesen a szakácsné. – Mint egy nagy egér, olyan. Phi, phi, phi, hanem azt mondom, hogy a konyhába nem jöjjön, mert nem felelek, ha az ebédbe bele-röpködnek a szőrei. Babóknak hívnak? Nahát, én inkább egérbundának hívnálak, hallod-e?

A kukta ott leselkedett a konyha körül. Már szaladt is, és mesélte a cselédeknek, hogy milyen jól elnevezte Ibolya az új lányt, a pulykapásztort. Hogy nem ragadt rá ez a név mégsem Babókra, azt csak annak köszönhet, hogy a szakácsnő fülébe jutott a pletyka. Ő aztán összeremtetette a cselédséget. Így maradt meg Babóknak a becsületes neve.

– No, menj, nézz a pulykák után! – küldte dolgára Ibolya a lányt.

Babók kiszaladt a legelőre. A legelő szélén volt egy bokor. Nem emlékszem már, hogy milyen bokor, de nem is az a fontos, hanem az, hogy Babók letört egy ágat, rákötötte a zsebkendőjét, amelyik még édesanyjáé volt, s indult a pulykák után. El sem hiszitek, hogy csak háromszor kellett kiáltania: hopp, hopp, hopp és a pulykák úgy összegyülekeztek, mintha száz pásztor hajtott volna őket egy csomóba. A bot adta a bűvös erőt, vagy a zsebkendő, én nem tudom.

Meg kellene kérdezni Babóktól, talán ők tudják.

Jaj, a királyfit el ne felejtsem! Ő még egy darabig üldögélt a konyhába. Nagyon szótlan volt. Meg is unta a hallgatást a szakácsnő.

– Mi baj van felséges királyfi? Én még soha sem láttam ilyen szomorúnak. Csak nem az a rút lány mérge-sítette fel az úton? Ne féljen, a pulykák visszaadják neki. Egész nap csúnyságára figyelmeztetik majd. Tudja, azok mindig azt kiabálják, hogy rút, rút, rút.

– Nagy az én bajom Ibolya. Biztos el sem hiszed, amit mesélek. Ma az erdőben egy odvas fa közelében ültünk le a vadással falatozni. A kutya mindig elvitte az ennivalóját, és bedobta az odvas fába. Amikor meg akartam nézni, hogy mi van a fában, először nagy fényességet láttam, aztán egy csodálatos, szépséges lányt, de amikor odaértem, a szép lány helyett ezt a förtelmes csúfságot találtam. Én belehalok, ha nem találom meg azt a gyönyörűséges lányt. Babókot én először megsajnál-tam, de most már mindig jobban haragszom rá, mert állandóan a másikkra, és a rossz cserére emlékeztet.

– Hahaha, jajajaj! – kacagott szívből a szakácsnő. – Jaj, nem bírom! Megszakadok a nevetéstől! Királyfi hát ez nagyon jó, hogy Babókot gyönyörűséges szép lánynak nézte, jajajaj... Hát, ez nem igaz! A fiatalúr rosszul látta! Elnézte. Szent Isten! A végén megértjük, hogy okulás királyunk lesz!!!

– Micsoda! Te nevetni mersz rajtam!!!

– Ne haragudjon felséges királyfi, de olyan furcsa volt, hogy így elnézte ezt a lányt. Valaki megrontotta a szemét. Felejtse el az egészet.

– Hm, ha az olyan könnyen menne!

A szakácsnő nagyon kíváncsi aszszony volt. Szeget ütött a fejébe a királyfi meséje. Azt is furcsállotta, hogy azok a rusnya pulykák egész nap egy csomóban maradtak, szót fogadtak Babóknak. Igaz, hogy kiabáltak midig, hogy rút, rút, rút, de Babók ezzel nem törődött. Talán ez a lány ért pulykát, hogy fel sem veszi a csúfolkodást, mert megérti, hogy a pulykák ezt neki nem igazándiból kiabálják. Ibolya látta,

hogy a pulykák megszelídültek, hát... néha-néha behívta a konyhába egy kis krumpli pucolásra. Igaz, hogy nehezen szokta meg a közelségét. Eleinte folyton mondogatta neki, hogy phi, phi, phi, állj már odébb, mert belemennek azok a rusnya szőreid a levesbe! Phi, phi, phi, ne ülj az asztal mellé, mert a tortára repül a szőröd. Phi, phi, phi, ne gyere olyan közel hozzá, mert tele lesz a szemem meg a szám a szőreiddel! De aztán csak megszokta, hogy Babók a közelében van. Kérdezgette, faggatta, hogy mi is volt az erdőben, de a lány semmiről sem tudott.

A szakácsnő kíváncsisága midig erősebb lett, mert a királyfi szomorúsága sem múlt el. A királyfi olyan ember volt, akinek midig mennie kellett. Vagy vadászott vagy sétált vagy bálba ment. Ismerték a környéken, mert szép daliás ember volt, minden gróf, herceg, király meghívta a bálba magához, hát-ha megtetszik neki a lánya. Most nagyon kellett volna egy ilyen meghívás, hogy felviduljon, ne üljön mindig otthon, de hetekig nem hívták sehová. Otthon meg midig Babókba botlott. Már ránézni sem tudott. Messziről kerülte őt. Babók nem akarta észrevenni a királyfi haragját. Lábatlankodott akkor is, ha nem kellett. Igyekezett mindig valami jót tenni a királyfinak, aki nem örült ennek, sőt bosszúságát már alig tudta takargatni.

Eltelt egy-két hét, egyszer csak meghívó érkezett a szomszéd gróftól. Ráírták egy papírra, hogy estére bál lesz náluk, jöjjön el. Várják. A királyfi leült, gondolkodott. Dehogy megy el! A grófnak olyan csúnya lánya van, hogy még. De mások is lesznek. Eh, mindegy! Nem búsulhat itthon a világ végéig, elmegy. Legalább addig nem gondol az erdei lányra. Már délután kiöltözött, hogy időben odaérjen, hát kibe botlik, mint Babókba. Ott állt a kapuajtóban. Megszólítja:

– Hová még felséges királyfi?

Éktelen haragra gerjedt a király. Akár el se menjen. Ez a lány szerencsétlenséget hoz, mint mikor fekete macska fut keresztül előtte az úton. Kikapta a lány kezéből a botot, amelyikkel a pulykákat hajkurászta, s ráhúzott vele.

– Mi közöd hozzá! Bálba, hogy végre lással rendes lányt is, ne kelljen egész nap ilyen csúfságot nézegetnem.

Mi tagadás, Babóknak erősen tett szett a királyfi, ezért nagyon bántotta, hogy ilyen goromba volt vele. Sírva ment ki a legelőre. Összekiabálta a pulykákat: hopp, hopp, hopp. Mikor azok úgy együtt voltak csapatban, mint a katonák, bement a szakácsnőhöz, és rimánkodva kérte, hogy engedje el a bálba, mert ő még soha nem látott olyant.

– Szent Isten! Mi nem jut az eszedbe? Hogy mehetnél te oda? Nem eléggé bosszantottad fel a királyfit? Hát csúfot üznél belőle ott mindenki előtt? Rögtön agyon lövetne, meg engem is, ha megtudná, hogy én engedtelek el.

– Ügyes leszek. Nem fog meglátni a királyfi. Holnap el is mesélném, hogy milyen volt a bál, hogyan mulatott a királyfi. – Közben még aranyat is nyomott Ibolya markába Babók. Az arany meg a kíváncsiság miatt a szakácsnő elengedte Babókot a bálba.

A lány ahogy csak bírt, szaladt az erdőbe az odvas fához. Fejére tette édesanyja főkötőjét.

– Szép legyek, mint voltam! – mondta.

Hát egyszerre olyan szépséges lett, de talán még szebb is. Akkor gyorsan felvette az ezüst ruháját, s ment a bálba. Még a muzsikuskok is elhallgattak, amikor belépett, mert ő volt a bálban a legszebb lány. Tolakodtak is a grófok, hercegek, királyok a közelébe, mert mindegyik vele akart táncolni, de a királyfi ráismert az erdei lányra, mindenkinél ügyesebb volt. Megkérte a kisasszonyt, hogy táncoljon vele. Babók nem is táncolt mással, mert a királyfi nem engedte. Tánc közben beszélgettek.

– Hová való felséges királykisasszony? – kérdezte a királyfi.

– Én...? A bottal ütött várból.

– Honnan? – kérdezte még egyszer a királyfi, mert furcsállotta a dolgot.

– Igen, a bottal ütött várból jöttem.

– Megengedi, hogy hazakísérjem?

– Persze – mondta Babók, de amikor hajnalodni kezdett, kiszökött a bálból. Az udvaron fejére tette édesanyja főkötőjét, s azt gondolta: – Ne lásson senki!

A királyfi szaladt utána, de a lány nem volt sehol. Babók hazaért. A szakácsnő már főzte a reggelit. Mindjárt kíváncsiskodott, hogy mit látott a lány a bálban.

– Nem volt semmi érdekes. A királyfi mindig csak egy lánnyal táncolt. Ezüst ruhája volt. A királyfi jól érezte magát.

– Szép lány volt?

– Szép.

A királyfi is megérkezett. Kedvetlen volt. Nem feküdt le, hanem egy könyvben kezdett el keresgélni. Először előről forgatta, aztán hátulról, de csaknem hagyta abba az olvasást, hanem folyton csak csóválta a fejét.

Mondjuk... a Biblia. Forgatta előlről, forgatta hátulról. Még olyan krikosz-kraksz képeket is nézegetett, de abba se volt benn a bottal ütött vár.

A királyfi nem feküdt le. Úgysem tudott volna aludni. Kiment a konyhába, de ott meg a szakácsnő kérdezősködött, míg meg nem unta, mert a királyfi sem tudott mást mondani, mint Babók.

Táncolt egy lánnyal, ezüst ruhában volt. Annyival többet tudott mondani, hogy az ezüstruhás lány hasonlított az erdei lányra. Azt is megmondta, hogy a lány a bottal ütött várba való, hátha a szakácsnő hallott a várról. Ilyen kíváncsi asszony sok mindent tudhat, de a bottal ütött várról Ibolya sem hallott.

A királyfi egy hétig újra csak ott hon búsakodott. A szakácsnő találgatta, hogy az erdei, vagy az ezüstruhás lányért búsul-e most, vagy talán az erdei lány volt ezüst ruhában?

Amikor eltelt a hét, szombaton, vagy vasárnap, már nem tudom, a királyfi megint kapott egy olyan papírt, amire az volt írva, hogy menjen a bálba, de most nem a grófék, hanem a szomszéd hercegek hívták.

– Vajon ott lesz-e az ezüstruhás lány? – gondolkodott. Én inkább a grófékhoz mennék, mert biztos azokhoz bejáratos, de ki tudja, hogy mikor lesz ott újra bál. Elmegyek. Hátha hercegekhez is eljön a királykisasszony.

Délután megint csak korán felöltözött a királyfi. Olyan szép daliás legény volt az ünneplő ruhájában, hogy tisztára csoda, hogy valamelyik királykisasszony el nem csavarta még a fejét, hogy megházasodott volna.

Éppen indul a királyfi, amikor megint csak kapuajtóban pillantja meg Babókot.

– Tisztára szerencsétlenné tesz ez a lány! Mindig vele kell találkozni indulás előtt, azért ér ennyi hosszúság

mostanában. Na, majd adok én neked! – El akarta kapni a botot, hogy a fenekére vágjon a lánynak, de csak a kendő maradt a kezében. Mérgében fogta a kendőt, s a lány szeme közé csapott vele, aztán elment.

Babók szaladt most is a pulykákhoz. Hopp, hopp, hopp – kiabálta nekik messziről. Azok megint szépen összecsoportosultak, miközben erősen kiabálták: rút, rút, rút.

– Nem leszek én mindjárt rút – nevetett Babók, aztán beóvakodott a konyhába. Kérlelni kezdte a szakácsnőt, hogy engedje el, de Ibolya hallani sem akart róla. Láttá, hogy a királyfi milyen mérgesen beszélt a kapuban Babókkal. Tudta, hogy igen-igen nagy baj lesz belőle, ha véletlen meglátja a lányt a bálban.

De Babók addig rimánkodott, hogy a múltkor sem volt baj, nem látta meg a királyfi, nem mutogatta ő magát. Meg a végén adott is két aranyat a szakácsnőnek, ezért aztán újra csak elengedte Ibolya.

Babók most is az odvas fához szaladt.

– Olyan szép legyek, mint voltam!

Hát... nem hogy olyan, de még ezerszer szebb lett azonnal. Akkor gyorsan belebújt az aranyruhába, és indult a hercegek báljára, hogy későn ne menjen. Mire odaért, most is elkezdődött már a bál. A kisasszonyok mind a királyfi körül lebzseltek, hát... ha nem is mind, de igen sokan, mert ő nem akart táncolni, csak az ajtót nézte, hátha jön az ezüstruhás lány. Nem hiába várt, mert jött is. Csak nem ezüst, hanem aranyruhában, de úgy megszépült, hogy mindenki megbámulta. A királyfi mindjárt eléje állt, s megkérte, hogy vele táncoljon. Babók szívesen, szépen táncolt. A királyfi meg eleinte csak nézte, nézte, mert hasonlított ugyan az erdei lányra, és az ezüstruhásra is, de nem merte volna ráfogni, mert mint mondtam, talán még ezerszer is szebb volt.

– Hová való felséges királykisasszony? – kérdezte meg most is a legény.

– Hát... a kendőütötte várba.

– Hogy lehet, hogy én azt a várat nem ismerem, amikor bejártam már az egész környéket?

– Honnan tudjam én azt?

– folytatjuk –

Kertész Imre:

Bizhelyakipe

Pe pesko shero lashi stadyi, pe mesalya pale nyevi taska, pasha late anda parni morchi khuvandi, trubujas te phendas zurales shukar sas-truni roly, so feri leski shaj si. Kadal shukares zhanglom te dikhlav, sar vame kamlam te resas andre kothe kaj aba but zhene sas.

Telal kado chaso phanglo avri, maj sidyarime pale palpale pek vudar, hody pala kadi e ketanasa te vorbil variso, kaj leske kan bandyonas. E ketana mishto hatyardas pe kade dicholas, haj pe sano, zhulyikanom, shanoresko glaso ashundas, kana aba duj-trin vorbi phendas leske. Atunchi kana avri vortadyilas, haj pesko jek vas opre vazdas, o phanglo jokharsa amendar manglas „dikhipe haj pacha” – haj akanak anglunes trajisardom perdal kodi, so te phenel e khereske gazhikane vorbengi lossh ande dur: kade ek kasave manushesa shaj tordylom ande jakhernde sar me. Ek cerra vi sunsardom les, ke dikhlom inke zurales terno, godyaver phanglosas de vi kodi phenav: lasho mosurako, haj zurales tavlasas ma voja te zhanav, sara kerdyilas kathe, haj so kerdas sostar si phenglo: pe feri kattyi ashundom amari butyi kamel te pinzharavel amenca „Herr Obersharführer” amenge so kamashas.

Te vame kodi kamas, so zhukaren amendar – shutas pashe – atunchi, sogodi „sigo haj shukares” zhal maj, so voj kade gindil feri amari butyi, de phendas vi kamel o „Herr Ober” – sar akanak aba rigate e krisake vorbi,

maj skurters haj vi maj lasheske phendas.

Palakodi ande kasavi pozicija pa butya ashundam lestar, sar vi e ketana shero kerdas, chachardas amenge – ek phangleske vorbengo chachipe, peske amaleske mujesa, leske losshaimaske jakhenca jokhrsa kaj voj, kaj karing ame boldav me. Shaj zhanglamas, hody ande kodokaver than, kaj „las tele e gada” kothe amare gada te umlavas opre. Pe kodol vi numerura rakhas. Kana ame najuvas, amare gada thoven. Akanak aba chi trubuj te phenel, sostar trubuj te shas ande amari gody amaro numero. Vi amare papuche trubuj te phandas kethane te „na paruvass opre kavres” sar phendas. Palakodi ingren amen kothe kon e balenca keren butyi haj palakodi zhas te najuvas.

Anglunes kade – phendas maj dur – te ushtyen angle, kas si love, somnakaj, kuch barr, vady akrso so kerel varisode love, haj te shon pendar ando „Herr Oberna” ke kado paluno dyes, te bi bajo shaj „slobopin pe”. Ke sar phendas o biznico, kathe e maj bari bezex te ingren ando lageri” – kadi vorba me chi hatyardom, de anda nyamcicka shib mishto shaj hatyarimaski vorba phendas pala najipe sako manushes „pa jakha len” röntgenzin, pe kasavi mashina so pe kadi valovo – kade zhanglam lestar, haj vi e ketana shero kerdas bari vojasa, phendas vi voj e „röntgen” vorbake so ovi voj shaj hatyardasas. Vi ande muri godyi avilas: atunchi mishto zhanglas o shingalo. Pa peski rig inke

kattyi shaj phenel, te anen andre variso, kon kerlas e bida „E maj bari bezex”, ame savorazhene angla nyamcicka kris, amare patyivasa khelasas, haj voj kade gindil „dilyipe tavlas”. Khanchi bajo, o pushipe man chazbalas, kade rakhom chachipe shaj si les. Jek cini vrama avilas bi glasosko.

Atunchi anglal mishkipe: varikon than manglas, haj jek manush ushtyilas avri, shutas variso pe mesalya, maj sidyarelas pale palpale. E ketana phendas variso leske: assharimaskes ashundyolas. E butyan – pa muro than nashtig dikhlomas – sigo ande mesalya shutas, palakodi kanavi dihlas. Kade dikhlom, mishto sas. Atunchi pale nas khanchi glaso, pale mishkipe haj pale jek kaver manush – haj majsigo ushtyile avri ande jekhavreski vurma ka e mesaly shutine jek-jek fimlali mashina, mashkar e sastruni rolyi haj e taska pe slobodi than e manusha. Kadal e sa ando muti pe gele. Vi kodi samalom e ketana sakone butyasa kodi kerdas. Kade te jokharsa duj kotora shutas angla vari kaste, vi voj pe jakha las – anglune e jekhes, vi avri cirdas anda leski voja o sublot butivar peske peresa, pale palpale phendas, hody palakodi pe kaver kotora te zhal perdal, haj te kerel pale kadi.

Zalisardom, so avilas inke anglal, pala shingale. Vi bari dikhlom, kana e manusha zurales sidyarde, ke phende sajeki shaj avel o bajo, ke lende si penge butya. Vi anda kade shaj dikhlomas katar e mesalya, pe sakoneski mosura kodi cini lossh,

mishto hatyaren pe. Kathe ande maj nyevo trajoski kapuva tordyulas, haj andre dikhlom, zurales kaveri e pozicija, sar p shingali. Kadal butya feri trin-shtar minotura sas, te chachikanes kamav te phenav.

Pa majbut butya nashtig phenav khanchi: sogodi kade pecisajlas sar o phanglo phendas. E jakhenca vorta so si vudar, haj andekh than reslam, so lungi skamenenca, pa amende opre pale kasavo variso pesoste amare gada shaj umlavas opre. Vi o numero sigo rakhom haj ande mande vi butivar phendom, te na bistrav. Vi mure papuchi kethane phanglom, kade sar o phanglo phendas.

Bari soba avilas, zurales fimlalo sas: pasho zidura aba ashundyile e rendavura, e balenge shine maske mashini, si dyarde e manusha kon kadale butyanca kerde butyi, – feri sa phangle. Me kaj jek reslom, pe chachi rig. Te beshav tele – shaj phendas, ke leski shib chi hatyardom, angla leste korr pizdas e mashina, vi aba tele shindas mura bal – de san, po kushlo. Pala kodi randavo las ande pesko vas: te tordyav opre, te umlavav opre mura vas – sikandas – haj kothe xarundas variso telal mure tzhaka e randavosa. Akanak voj beshlas tele angla mande, haj tele shindas e zara, kothar so amenge o maj dhukhado, chi jek zar chasilas, e sa muro murchikano phutyaripe, so na dulmut, barilas avri. Shajke dilyipe, de kadi vi kathar mure bal majfeder shnusardom. Baro dikhlas ek cerra xaojarnyiko somas – de gindisardom, di-

lyipe tavlas pe kasavi butyi te xojarav man. De sar dikhlom, sakon kaver shave vi von kade phirde, haj phen-dam e „phanrune shaveske”: soj avla akanak e shejenca?

De duma dine, akanak: o najipe avel. Ando vudar, cini kalyisapuj pizdas angla ma akanak „Rozi” ando vas ek phanglo haj vi phendas, vi sikadas: trine zhenenge trubul dosata tavel. Ande najipesko than talal amare punre feri kash sas, opre pe amaro shero but sastra, haj but najipeske thanen rakhlam. Aba but sas kathe andre e nange, sas lashe sungake manusha. Kade pecisajlas o paji pestar bi zhukardes nakhlas, pala kodi hody sakon rodelas kaj si o paji. O paji chavilas zurales bulxes, de zurales lasheske rakhlom ke lashto shundro sas. Lasho but pilom, haj pale kodi hatyardom ande muro muj som aj anglal kaj e xajing: pala kodi mishto hatyardom de muri morchi o paji. Krujal mande lashe pherasi, khelipe, phurdipe: lasho bi gindosko minuto sas. E shavenca but xojardam jekhavres, anda amaro kushalo shero. Pa sapuj avri zhanglam: naj zurales spumadyol, de but ande la te so e manushen cirden. Ando kade sas ek thulo manush pasha ma – pe lesko dumo, pe lesko kolyin kreci zarenca, so kade dichol pe leste mukhcine – vatunchi butaig mordas pe lasa, bare mishkipenca. Variso – kathar leske bal inke chi shamas – ande mure jakha, pa leste.

Atunchi lom feri sama, hody pe leski falka, haj karing lesko muj chaches maj parne, sar kaver thaneste, haj nyeve shinapenca si pherde leski morchi. E fabrikavoske biboldo sas kodo, pe leste pinzhardom: kade vi voj avilas. Bishoresko aba maj pinzhardo: kasavo manush sas sar e majbut, ek cerra baro sas lesko nakh, kasave manusheske dikhlom les. Bari

vojasa inke peske punren thodas la sapujasa, kana bi zhukardes shordyolas o paji – akanak pale jokharsa aba chi shordyolas o pjai: atunchi sigo opre, maj sigo tele, angla peste dihlas, de kade kon hatyarel e majbarenge kamipo, haj tele bandyol angla lende.

De chi me nashtig kerdomas kaver: aba ingerde, aba pinzherdine aba vi kikidine avri. Andekh kasavo than kerdyilam kaj nas lasho o nuro, kaj jek phanglo ande sakoneske vas, vi ande muro vas, jek dihlo das sosa amare nakha shaj khosas – na avri zhanglam khoslo das, sheresa kerdas: kana khoslam ame palpale trubuj te das leske. Jek kaver pe muro shero, pe muri thak, haj mange pe kodo than som aj zurales dukhado, variso kathe mukhlas sig mishkipesa. Maj avilas e gang, pe chachi rig duj avri fimlalenge fe-lyastrenca haj maj palal jek trito than, bi vudaresko: ande sogodeste jek-jek phanglo tordylas, haj gada dine.

Vi me lom – kade, sar e majbut – jek vuneto gad parne lenijenca, anda mure dadesko bersh sas valovo, bi kochakako, haj bi guleresko maj opre feri phurenge so tordyon papucha, kaj e koch shinepesahaj chache sostynake dorenca, jek phirado zubuno, haj jek phiradi kalca, de kasave sar-e phanglen si – chachikane robijake gada, akarsar dikhlom; maj ande puterdo vudar aba me shaj alosardom avri anda but kotora: kasave papucha so len nas dori, pe lengi rig trin kochak sas, haj lengi talpa kashtune sas, haj anda kadal so sas lashe pe mure punre. Haj te na bistrav inke duj surre gadake kotora, kade gindisardom, ek posotyako dikhlo haj inke: koli, phangleski stadyi ek cerra tordylom – de sa kathar feri glasura ashundom, krujal man sakon sigo urad epe, haj chi

me nashtig azhukardom, te chi kamlom pala but zhene te asshav, sartena. E kalca bulxi sas – haj na late brechnari – haj trubujas varisar te phandav – kethane, sar nashlom, pa papuchi avri zhanglom, chi bandyol leske talpi.

Te tave mure vas slobodi, vi mri stadyi pe muro shero shutom. Vi e shave aba gata sas: feri dikhlam jekhavres, chi zhanglam te assas, vady te chudijas. De chip e jek nas vrama: aba vi avri samas, pale ando slobodipe. Chi zhanav, kon kerdas butyi, chi kodo so pecisajlas – pe kodi seroj ma feri, hody variso pizdipe avilas pe ma, variso hatyaripe ingerdas ma, pizdas ma ande mure nyeve papucha cerra, baro praxo haj pala mande kasave glasura sar varikasko dumo malavenas, maj nyeve barra, maj nyeve sirmune kapuvi, gradyiji angla mure sakha aba kethane thovimaske kipura.

Naj nyevo phanglo, kade gindij, kon pe kadi pozicija anglunes inke te na chudijas pe ek cerra: kade ande kodi barra, kathar anda majipesko than reslam, e shavenca inke butaig dikhlam, haj boldam jekhavres. De vi pek terneske dikhloimaske manushees opre dikhlom, kathe pashe, kon butaig, zurales dikhimaske jahenca, dikhlas haj pipisardas peske gada, sar te kamlasas te zhanel anda so si, haj chachi kaney. Pala kodi opre dikhlas, sar kon kamel te phenel variso, de kon jokharsa krujal peste feri kasave gada ahaj dikhel, haj anda kade chi phenel kanchi – kadi sas ande kodo minuto, ahajke sartena naj chachi kanes, muro hatyaripe. Inke vi kushles pinzhardom, baro sas haj leske phangleske gada skurtej, haj v ipa leski kokalali mosura, opre pinzhardom, e kamades, kon telal jek chasura – ke kattyi chasura ahaj nachile kathar amaro resipe, phares das avri anda peske vas e kale balen-

ga sha. Jek variso zurales bundusardom kathe. Inke khere feri kade tele lom pa polco, seroj jek könyva s okon zhanel, desar khonyik chi ginadas haj praxoslo sas. Jek phanglo sas kon iskirisardas la, haj pala kodi chi me chi ginadom, ke chi zhanglom lake gindura, ke kon andre sas kodolen lungi, butivar vi trin anava sas, haj chi pushekl man, haj vi te phenav o chachipe, vi darajlom sar trajin e phangle: kade kana trubujas te zhanav bi sityimasko asshilom. Ando but feri kodi shutom ande muri godyi, o phanglo kon iskirisardas kadi ginadyi, voj kadi phendas majfeder serolas pe pesko phanglipe, angluno dyes so lestar majdur, sar o majpalungo so pe iskiripesko chaso aba pe peske majpashe perimaske dyesa. Kadal atunchi feri dilyipeske, xaxalyipeske gindisardom. De kodi gindij, shaj ke o chachipe shaj iskirilas: pe angluno dyes seroj, vi me majfeder, feri te gindij maj lashes, sar po avel.

Anglunes inke feri strajinoske hatyardom man ando phanglipe, haj savorazhene kodi patyav. E barr, kadale thanes so kathe o kham malavel kathe ek cerra shela-shake dicholas, futbalesko than, chara, luludya kathe nas. Feri ek kashtunesko kher tordylas kathe: amaro sovjardo than. Andre feri – ashundom – feri pe ratyate shaj zhas. Angla leste, vi pe stungo rig kasave khera lunges, vi pe stungo rig kasave khera anglal, palal. Pala kadla bulxe, naj barruneske droma, pale kasave naj barruneske droma, sar avilam anda najipesko than kadal khera so jekfale sas kothe kaj kado drom e kaver dromesa maladyilasas, jek shukar, khelimasko, lolo so rompvo phandas tele o phiripe. Pe chachi rig, pinzhardi kanrale sirminenge gradyija, sar ashundom, aramo si and-

re, haj akanak pinzhardom opre ande barrunenge zidura e bru parne shofuran, sark here pe phabenge sirmi, haj pe sirmenge kash.

Lesko malavipe – phende – mulikano, dostaj feri te ushtyas pe burreške praxura, hody anda dikhipesko than (visikade, haj vi peles pinzhardom, so po allomasi jagrake thaneske dikhlom) bijek glaso, haj bi vorbako te den ma pushke – phende kadal, sigo haj aba vi majfeder ashundyile. Vi sigo resle kodol kon pendar avile, mashkar e bare glasura, kathar e lole vasurenge pharipe aba chi birinas te tordyon. Inke angla kadi zhanas e vorbi, so vorbinas vorta, rigate pe sogodi barr: – Na pa buteste tati zumi las! – Chi jek vorba palate vi me lashake gindisardom, ha kadal but mosuri, kadi putyiv, kadal lossa aba-aba shavorikanenge dicholas, sosa lako hiro line, vatunchi chudijas ek cerra: vi anda kade shaj hatyardom kade, sar na la zumake, sar e grizhange shaj pasas dyma – kado sas muro hatyaripe. Vi e vorbi kathar kodo mursh, kathar kodo phanglo, kon pe kodo than sikave las amenge o drom: khereske manusheske dicholas.

Vi les, sar e phangles ande najipesko than sas gada, haj vi bala, sas les inke vi „baszk stadyi” pe leske punre shukar lolyi chipta haj ande muri godyi avilas, sok here sityarde mange „naj e gade shon e manushen.” Vi sas les pe lesko kolyin jek trinengo karfin – vi sigo kadi sikadas sakoneske, hody voj na lesko rat, deri nada kade si kathe ke voj kavresar gindil pe, sar na pa but zhanglom lestar. Amende chi vorbilyas but de amalipesko sas, sogodi vojasaphendas amenge, haj voj si kathe maj dulmut – kade gindisardom. Ucho, sano, ek cerra khinoj, ek cerra koloj, de lasho musurako manush sas. Samlom inke,

hody butivar cirdel pe rigate, haj pamajdur jokhar duvar samalom lesko bi hatyardo dikhipe, haj ande pesko mujesko agor, hody kade te phenav dikhlom sar te asslas pe ame ek cerra, chi zhanav sostar. Majpalal phende, szlovacicko manush. Mashkar ame ek cerra zhene vi leski shib vorbinas, haj butivar geline leste pashe.

E zumi voj das avri amenge, jek lunge rojesa, duj kavera kasave zhutora haj na anda amaro falo manush sas, kon andas lole vasuri haj chorre rojan – dujzhenenge jek, ken aj maj but, sar phende: aneda kade trubul – pashe shute – kadala butyav te das palpale sigo. Jek cini vrama nacholas haj vi me po soro kerdyilom. E zumi, haj o vaso, taj e rojes e „Morchunares” lom kethane: chi lossahajlom, ke chi fajas ma te xav kaveresa anda jek tejari, haj rojesa, de e pozicija vi kadi shaj anel pesa. Anglunes voj zumadas, pala kodi mange das kathe. Leski mosura ek cerra kaveri sas. Pushlom lestar soski e zumi, phendas te zumavav vime. De atunchi aba dikhlom, krujal e shave sa assanas haj dikhle pe jekharvreste. Atunchi vi me zumadom: kodi trubusardasas te phenav, zuraless chorri o manush nash-tig xal kasavi chorri zumi. Pushlom kathar o „Morchunari, so tavel haj voj phendas vis haj shorav avri.”

Pala muro dumo ek glaso malavelas vuro kan: – Kadi o dörgemüze – sas. Thulo aba maj murshikano, telal lesko nakh lungi mustacako majparno than, leski mosura feri godyaverikani sas. Duj trin kasave manusha sas krujal amende kas tele dikhimaske mosuri sas, ande peske vas tejara, rojan xutyilde, haj lege phendas, hody vi ande maj angluno lumako maripe sas, haj kade sar ketana. „Sas les kattyi chasura – phendas –, te pinzharel

kado xamasko”, mashkar e nyamcickii ketani po fronto, „kasa atunchi marasas ame kethane” – kade phendas. Voj kade gindil kadal feri „chorre xabena”. Ungrikone pereske – shutas pashe – naj lashe. Phendas, o manush trubuj te xal, ke but ande leste „zor haj e draba”, sar phendas, sar e nyamcuri shutyaren ke zuraless hatyaren – phendas pale – maj nyeve assaipesa – kaj ek lasho ketana angluni kris: sogodi te xal, so adyes den, ke nashtig zhanas, hody vi tehara den-e – kadal vorbi phendas.

Haj palakodi, vi avri las peske soxal, shukares, lokhores, bi jek mujesko mishkipe, san. Me muren kaj e barakkesko zido shutom kothe, kade, sar kathar dujtrin bare haj katrhar e shave dikhlom. De vi ande gindura avilom, de dural dikhlom hody aven e bar eketani, haj darajlom, chi azbadyol; de feri jek assaipe pinzhardom opre pe leski mosura. O vaso palakodi palpale ingerdom, haj ando paruvipe lom jek bari bulxi ferija manro, haj peleste parno variso: chil – na, margarino, sar phende. Kado aba xalom, de kasavo mandro inke chi dikhlom: kasavo sas sar anda kalyi chik pekenas andre suluma haj telal e danda cine praxura, de mandro sas, haj pe lungoe droma aba bokhajlom. O chil, mure najasa makhlom opre, feri kade robinsonikanes, kade te phenav, sar vi kathar e majbut dikhlom. Palakodi pala paji dikhlom, de kodi zhanglom avri hody naj: inke xojajlom, haj pale trushale samas, sar ando zibano.

Akanak trubusardas, aba, opre te dikhlas pe sung. Phares zhanos te phenav: gugles haj varisar sas ande leste sar pinzhardo variso, de kado kade, sar o angluno manro, ande muro girtyano mangel pe palpale. Nas pharo avri te

zhanas: ke zuralo haj dosshalo, pe stungo rig, pasha drom, de kathar kodo haj dur. Fabrika sas sar dicholas, kade ashunde e manusha kathar e maj bare, butzhene kadal vi angle zhangle. Ova, vi ande muri gody avilas, sar varikana dulmut mure dades zhos ande nyevi peshta, pe khelimata zhasas, vi kothe pasha fabrika ingrelas amaro drom, vi kothe sagda andre trubujas. Te xuttyilav muro nakh. Kaverfalo – kodi phirelas – ande kadi fabrika ame chi kerasa, pej bax, butyi: sakofalo mishto te zhala, te na avvel nasvalyipe mashkar amende, pekh maj lasho than zhas na pabuteste. Andakadi pe amare gada, chi phiravas, chip e amari morchi numero, sar amaro maj baro sar les kharenas. Pa kado numero butzhene penge jakhenca shaj dikhenas: kade sas iskirime pe lesko vas sar phende.

Atunchi avilas ande muro kan kodolesko phenimo kon e zumi phiravelas. Vi von dikhle e numerura, vi von kade sas urade sar e dulmutane robura andej pitara. Feri kodol vorbi gele pa muj po muj, rodenas haj pushle karing ma, so jek robo phendas jekhe manusheske: soj kadi? – Himmelsche Telephonnummer – kadi „cheresko numero”, phendasas kodo robo. Dikhlom, kadi butyi sakones ande gindura peradas, haj chi zhanglom avri te zhanav, e vorbi vi mange. Atunchi phirnas pasha baro manush haj pasha leske duj zhutura, pushle e manusha pa kadi si – e nashivalyipe?

Si – kade phende; so pecil e nasvalenca?

Meren – haj e mulenca? Pharbaren len – zhanglam avri.

Lokhores zhanglam avri – haj chi zhanavsar, kadalduj hornura jakhenca vorta na morchunaki fabrika „krematoriumo”, phabarde bovange

hornura, sar mange phende. Atunchi vi majfeder dikhlom: bulxe hornura sas. Shaj phenav, pej patyiv – haj pej sung avral, ande soste aba andre astardyilam, sar ande varisoski chik – kaver chi hatyardom. Vi ande dur jek, haj inke jek, haj aba vi pe abdyolimaske cherhajesko agor inke jek kasavo hornu shaj lamas sama, kadal duj amende kon dural, pala jek bari mal pej thuva gindinas pe, haj kodi avilas ande lengi godyi: atunchi o nasvalyipe, hody kattyi but mule?

Shaj phenav, inke chi hulyilas tele e anglune dyeseski ratyi, haj sogodi aba zhanglom. Chaches vi avri gelam pe budara – jek than sas, so lungo sas haj shov gropi sas: pe kadal trubusardasas te beshas, vady te rakhas andre, kaske-kaske, sar o chaso manglas.

But chasura chi ashile, ke sigo jek xojamyiko robo avilas, kale chiptasa haj ande leske vas phareske dicholimaske rolyasa, haj kon sar sas, trubujas te zhantar. Vi kavera dulmutane de majleshe robura sas kothe: kadal aba kole sas, haj vi pe vorbi shukares sikadine pe. Kothe palpale, e bare manusheske vorbenca, but droma trubujas te phiras, haj kado drom pasha jek kasavo than ingrelas: pala sirmuni gradyija e kolyibi, mashkar lende zhulya (kathar e jek vi sigo boldom man sigo, ke anda peske puterde gada avri sas variso, soste jek kushlo shavoro astardyolas kothe), haj inke mursha, ande kasave gada, so e manusha avri phiravenas, ande slobodo trajo, kade te phenav. Kana avilam palpale aba vi mez hanglom: kadi e romengo than sas. Vi bari dikhlom ek cerra: khere paj rom sakon, vi me chi vorbisardam but, de chashundom shoha inke zhikathe palende, hody vi von doshale. Atunchi reslas jek vurdon, kothe pala gradyija, so majcine shavora

cirde, pe leske phike salyvarenca, sar e cine grast, pasha len bari mustalalo manush ushtyadas, ande leske vas chunyasa.

Pe trasti dirzenca tele sas sharade, de pe but xiva, haj pe but dirzi, anda kade dichonas e mandre, haj parne papuchi avri: anda kadi gindisardom, hody amendar majfeder, kade dikhlom majuches tordyon. Vi jek kaver dikhipe ande muri gody assilas inke pa phiripe: ande kaver rig, p odrom, ande parne gada, pe leski pami kalcaki rig lolyi lenija, ande bari kalyi stadyi, so zurales dulmut e makhimaske manusha phiravenas, ande lesko vas rolyasa jek manush gelas, pe chachi rig – pe stungo rig dikhlas, haj phares patyajlom, hody – sar phende – vi kado raj feri robo, kade sar vame.

Vis haj colaxsharav: pe kado drom khanyikasa chi vorbisardom. Vatunchi kathar kado shaj ginavav mure pinzharipen. Kothe vorta e jakhenca anda amaro zibano e manusha phabon, kodol kon po vurdon mangelinepe, kon angla sastyari naj lashkeske dichonas, anda phuripe, vady anda varisoste, ha e cine, haj e deja, vady kon avna deja kas si dicholimaske pera, sar phende.

Pa stacija vi von andemajipesko than geline. Vi lenge phende e zubunengo than, paj numerura, sar te thovende, kade sar amenge. Vi e balenca konkeren butya kothe sas – sar phende –, haj vi e sapuj kaj peke vas line. Palakodi vi von ande gele ande majipesko than, kaj, shunav, vi kothe si e satri haj e thana: feri anda kadi kothe pe lende na paji, gazo muken. Kadal na jokharsa, feri lokhores zhanglom, sagda maj nyeve vorbenca. Ashundom lende zurales lashe, grizhipe lel len krujal haj kamipe, e cine shavora khelen haj gilyaben, haj ko-

do than kaj tasaven len, zurales shukar char, haj mashkar e phuva pashlyol: anda kade kerlas ande a pherasi. Kaj kado avilas inke pashe, te gindisardom, hody soske shukares urade vi man perdal, e numerosa, haj sar daradine e manushen e mashinasa so feri vorbi sas.

De andre dikhlom, sarten, kadal na feri pherasi, te pa kaver rig dikhav, mure peresa so hatyardom; de kado sas muro hatyaripe – kade gindisardom – chikado nashtig shaj pecisajlasas kavresar. Vi kathe kethane beshle, shaj phenos: kethane shutine pengo shero, na cine shavora, bare manusha, te gindisarav, raja, ande shukar gapa, lyuvavasa, feri bare manusha, kas ande kado minuto nashig azbal len o manush – kade gindisardom. Jek ande lende pala kodi avri gindil o gazo: jek kaver o najipesko than, jek trito e sapuj, jek shtarto pale e luledyan shol pashe, haj kade maj dur. Varisave vorbi inke butaig vorbinas, kavrenge sigo lossajline, haj opre xukle (chi zhanav, sostar de: opre xukle) ande jekhavreske palmi malavenas – pe kado butaig shaj gindisardomas. E bare manushenge gindura, but mishkimaske vas, e but mishkipe kade kerdyol chacheske. Kade phirelas, pa stacija e phuri gazhi kon peske shaveske vorbi xuttyildas, parne papuchengo cino shavoro haj leski galbeni balengi dej, e thulyi gazhi, kale kolopesko phuro raj vady angla sastuari o nasvalo.

Vi o „Hatyarimasko” ande muri godyi avilas: shajke bares dikhlas, gindisarav, chorro. Vi „Rozi” phendas, sunusardimaske shereske mishkipesa: – chorro Moskovics –, haj savorazhene pe jek vorba samas lesa. Vi o „Phanruno shavo” opre cipi-sardas:

Devla Maria!

Sar zhanglam lestar, chaches sas e shavenge gindura: voj haj mashkar e fabraki shej „sogodi pecisajlas”, hody kerdas kadi, maj te zhal e vrama shajke pe shej dichola variso pe kadi gindilas pe. Phendam, shaj daral, pe leski mosura sas inke variso kaver, phares zhanos te phenav sosko hatyaripe, haj e shave patyivasa dikhlone pe les ande kodo minuto, so nas pharo hatyarav.

Vi jek kaver butyi ande gindura shutas man pe kodo dyes, kado than sar ashundam, aba but bersh kathe tordyol, zhal, sako dyes; andre dikhlom, ande kado gindura shaj avel but butyipe – de vatunchi; feri pe ma zhukaros.

De – phende vi majbut zhene, varisoski darasa – amaro baro manush aba shtar bersh kathe trajil. Atunchi avilas ande muri gody, hody o bersh vi mange zurales lasho sas, k eme ande kado bersh iradom man andra ando gimnaziumo. Zurales mishto ande muri godyi assilas inke vi e putrimasko pecipe – vi me kothe somas, vuneto, gazhikane kade kharen ande „Bocskai” gada. Vi e shkolate manusheske vorbi ande muri godyi shutom – te akanak pala les gindij man, vi voj ek cerra bare manusheske dicholas, jakhengi glazhasa, shukar pami mustacasa. Seroj ando majdujmutano paj platniko vorbilyas: „non scolae sed vitae discimus” – „na la shkolate, e trajoske sityuvav”, phendas leske vorbi. Feri kodi gindisardom, pa Auschwitz trubusardasas te sityuvav. Sogodi, phende, shukares, patyivales, godyaverikasnes. Feri ande shkola, talal dikhlom, nasul tavlas, de chi zal lende kaj o godyaveripe. Kathe trubusardas te zhanav hody „Konzentrationslager”, ande koncentraciosesko than sam. Chi kadal na jekhformi, phende.

TE BOLDAS LEN! FORDÍTSUK LE!

Ama samas ando vesh pala buraci.
Kon phenel paramicha pa o rom?
Voj phendas shukar paramicha.
Vi voj kothe sas ando kher.
Tetradyine somas lende.
Savatone avla le grastengo foro.
Kurke avla le vurdonengo foro.
Kana avla tu but love?
Kana avna tumen shuker grast?
Kon dikhlas e lyuvava ande bolta?
Kaj geline le rom kurke?
Kaj gelas o shavo savatone?
Vi voj nashlas pe vulyica.
Kana den amenge o xamasko?
Kon phirel ande shkola?
Kaj kerel butyi tyiri shej?
Kon gelas ando foro lujine?
Kaj sas o manush marcine?
Tyiro shavo sas kothe?
La kalya romnyasa gelastar.
Le bare shavenca aven kathe.
Parne grasten dikhlas ando foro.
Chorre manushen naj love.
Baxtalo sas mange o drom.
Kon zhan pe vulyica detehara?
Kon sastyol ando baro kher.
Si tut shukar vurdon?
Kothe si la zhulyako kolopo.
La zhulya si shukar kolopo.
Le manushes si parno vurdon.
Man naj shukar vurdon.
Kaj si zeleno vurdon?
La romnyako shavo sas kothe.
Le romeske shaves dikhlina.
Kana sovel o shavo khere?
Kon beshel kothe po pato?
Kon xaxadas le pedon?
Kon das love le chorreng?
Sode pedura trajon ando vesh?
Vi tyo dad kerdas butyi?
Kaj avna le sheja lujine?
O manush shindas o kasht.
Kon sas detehara pe vulyica?
Kana zhal o shavo ande shkola?
So si les?
So si kaj e mesalya?
Si si pe mesalya?
So sas pasha mande?

Kon sas pe vulyica milaje?
Kana gelas butyi te kerel?
Me chi kamav te zhav kothe?
Voj chi zhal ando foro?
Ame chi mangas khanchi?
Kaj si le baro vurdon?
Kaj kerel butyi tyi dej?
Kon phiren ande shkola?
Vi me zhav tusa ando foro.
Voj maladyilas lesa po drom.
Vi me somas ando foro.
Tu kaj sanas araty?
Le parne kher dikhlas.
Voj chi gelas avri pe vulyica.
Vi me xav, vi man xal.
Sode shavara sas pe khelimasko than?
Le bare foroske manusha.
La romnyako dikhlo sas pe mesalya.
So avla kothe tehara?
Tehara avla le grastengo foro.
Adyes chi pekel o kham.
Lujine chi zhal tumende.
Amen naj shukar bari bar.
Kas si nyevo vurdon?
O nyamo avilas amende marcine.
Mure nyepotura chi phiren inke ande shkola.
Muro shavo sas tumende krechune.
But butyi kerdam ando milaj.
Nas kothe tyo dad savatone.
Sostar manglas tutar manro?
Kastar darajlas o manush?
Voj daral le zhuklestar.
Me chi darav lestar.
Me maladyilom lasa ando foro.
Kon maladyile le romenca?
Kaj rakhadyilas kado shavo?
Me zhav ando foro marcine?
But chiriklya si ando vesh?
Kaj phiren le shavara?
Le butyara kothe si?
Vi voj dikhel o baro kher?
But peduri si ando vesh?
Vunetoj o cheri?
Soski vrama si adyes?
Soski vrama avla tehara?
Araty sas o baro brishind?
So kindyol ando brishind?

Kon sas po podo?
Kon sas ando foro zhojine?
Savatone zhav tumende.
Kaj sas o shavo parashtujine?
Kana avla le grastengo foro?
Kana kames te soves?
Chi me chi zhav tusa.
Le dujtone shavesa maladyilom.
La dujtona zhulyasa sas ando foro.
Sostar zhas kothe?
Savatone zhal tumende o nyamo.
O papo tehara detehara avel khere.
Le paposki lyuvava pe mesalya si.
Le shavesko zubuno melalo kerdyilas.
Le chiriklyango shero shusho sas.
Kana sas le shavara ande shkola?
So kindas o raklo ande bolta?
Vi tu kindan variso?
Vi voj kindas xamasko?
Chi tu chi maladyos lesa.
Kon sas avri ando vesh.
Sostar gelas o raklo ando vesh?
Kon dikhle le romen pe avlina?
Kon mardas le kale zhukles?
Kon mardine le shejan?
Le foroske manusha but phiren pe vulyica.
Sosko sas le manushengo vast?
Pe le manushenge shere bal si.
Ande romesko vurdon but shavara si.
Pe (la) vulyicako kolco si e shkola.
Le vulyicengo shilavari kerel butyi.
Mishto kerel butyi tyo dad.
Mure dadesko phral sas amende.
Kaj si le shavesko kher?
Man si jekh kher.
Amen si shukar bar.
Amen naj shukar vurdon.
Tumen si jekh baro kher.
Len si duj bare vuneci vurdona.
Le zhukles si kokalo.
La chiriklya si but xamasko.
La masalya si shtar punre.
Le romes si but grast.
Le manushen si shukar vurdona.
Si len jekh baro vuneto buso.
Le rakles si zhukel, haj voj bashilas.
La romnya si duj shave.

La da naj dosta vrama.
 Si man grast haj vurdon.
 Naj les but love te kinel mol.
 Naj la dosta vrama te sityol.
 Kas si but love, shaj kinel vurdon.
 Kas naj love, kodo chorroj.
 Amen si khere raca, papinya.
 La manushnya si but kolopura.
 Kas si shukar lolyi coxa.
 Man avla but love.
 Tut avla but shavora.
 Amen avna but peduri pe avlina.
 Tumen sas but raci, grast, sa bikindine.
 Si len ando vesh but kasht.
 Si tumen baro etazhosko kher?
 Amen naj, ke akanak kamas te keren
 nyevo.
 Kas avla nyevo gad?
 Man si khere shukar gada.
 Sostar naj tu dosta vrama?
 Mishto sim muro phral.
 Haj tu sar san?
 Ashun pe mande more!
 Romale, shavale kaj zhan?
 Te del o Del baxt thaj zor thaj sastype.
 Baxtalyi detehara.
 Tehara detehara zhav tumende.
 Kon zhal ande shkola adyes.
 Zhan Devlesa mure phralale.
 Lujine zhav tumende.
 Araty ando foro somas.
 Detehara zhav ande shkola.
 So manges lestar?
 Baxtalo drom muro shavo.
 Kaj sanas araty?
 Kana zhasa ame ando gav?
 Sar san tu, muro phral?
 Kana zhas khere?
 Kaj beshes akanak?
 Kaj beshel tyo dad?
 Kaj sanas araty?
 Kaj beshel tyi dej?
 Akanak lasa beshes?
 Kaj rakhadyilan?
 Kana rakhadyilan?
 So keres tu kathe?
 Kaj beshel tyo nyamo?
 Kaj trajol tyo kumnato?
 Tyo shavo aba bishengoj?
 Vi muri shej bishengij?
 Si tu vurdon haj grast?
 Man naj vurdon, de avla.
 Tyi romnyi kaj kerel butyi?
 Kon sas lesa ando foro?
 Kasa maladyilan po drom?
 Tye dadesa sanas kothe?
 Tye shavesa sas kothe?
 Ame sam le barvale?
 Tyi romnyi sode bershengij?
 Tyo shavo sode bershengoj?

Kasa avilas tyo dad?
 Kon sas tusa ande shkola?
 Kon phirdine pe vulyica?
 Sosko kher si tumen?
 Si tumen baro kher?
 Si len lungo kasht pe vulyica?
 Si tumen shukar vuneto vurdon?
 T'aves sasto thaj baxtalo!
 Te del o Del but baxt!
 Te del o Del lasho trajol!
 T'aves vi tut more!
 Kaj zhas akanak?
 Kothar avilan adyes?
 Sostar aves khere?
 Me chi zhav ande kirchima.
 Aves manca ando foro?
 Me aba zhav-tar, ke naj ma dosta
 vrama.
 Sostar zhas kothe?
 Sar san tu?
 Me zho ande bolta, kinav mange
 xamasko.
 Aves amende kurkone?
 Me chi zhav kothe, kaj but rom si.
 Voj gelas kaj o kher.
 Kaj gelas o shavo lujine?
 Kas naj vurdon, phujatar phirel.
 T'aves baxtalyi muri phenyori.
 T'aves vi tu muro phral.
 Sar san tu?
 Akanak mishto som.
 Vi me som, som.
 Kaj kames te zhas?
 Kamo te zhav ande gara.
 Sostar zhas kothe?
 Kamav te kinav bileto zhikaj e Peshta.
 Sostar zhas ande Peshta?
 Jekh vurdon kamav te dikhav.
 Si tu dosta love?
 Jekh cerra si man.
 T'aves baxtalo!
 T'aves vi tu.
 Mishto san?
 Akanak mishto, de nasvalo somas.
 Sanas ando hospitalo?.
 Somas trin dyes.
 Akanak kaj zhas?
 Somas ande patika, kindom mange
 drab, haj zhav khere.
 Vi me zhav tusa, ke kamav te vorbij
 tye dadesa.
 Muro dad akanak khere si, shinel
 kasht.
 Tyi dej so kerel khere?
 Kiravel fajno xamasko amenge.
 Tyi pheny chi kamel te kiravel?
 Devlesa rakhav tumen romale!
 Zhanel jekh cerra, de trubul la te sityol.
 Vi me zhanav jekh cerra romanes.
 Kon beshel pasha tumende?

Sode zhene san ando kher?
 Man naj vurdon, haj kher.
 Le Joshkas si vuneto vurdon.
 La Lina si shukar coxa.
 Mure phrales si shukar vurdon.
 Man avla lujine butyako than.
 Kon sas tusa ande kirchima araty?
 Me chi zhanav sostar ch'avilas
 amende.
 Si tute koshnica?
 Si mande jekh cini koshnica.
 Kon ingerdas tumendar o vurdon?
 Muro majbaro phral sas amende.
 Kaj gelas tyo shavo marcine?
 Me chi zhanav so sas kothe.
 Kana gelas-tar o raklo kaj o paji?
 Vi me somas lesa kaj o paji.
 O shavo kaj kerel butyi?
 Muro dad phuvaki butyi kerel.
 Ando gav grizhin le pedon.
 Vi amen si khere but papinya, raca.
 Lako rom klidyikari si.
 Lesko shavo ando foro beshel.
 Amaro shavo biknari si.
 O rashaj kothe beshel pasha amende.
 Kon beshel pasha tumende?
 Soski butyi kerel tyo phral?
 Sostar chi gelas ande butyi?
 Muro rom lasharel o vurdon.
 Kon nyevarel le shura, kattya?
 Leski romnyi gada biknel.
 E shej gada thovel ande shkola.
 E mama kiravel lashi zumi.
 Tumari raklyi inke ande shkola phirel.
 Me sityuvav ande shkola.
 Tu kaj sityos?
 Vi tu phires ande shkola?
 Vi me phirav ande opruni shkola.
 Ande savi shkola phires?
 Si tu lashe ginadya?
 Muro shavo zhanel aba romanes.
 Vi muri shej sityilas ungrika.
 Ande shkola naj romani shib.
 Amende naj lashi shkola.
 Aba panzh bersh phirdom avri.
 Vi von phirdine ande Peshtaki shkola.
 Ande soski shkola phirdan?
 Vi tu phirdan kothe?
 Karing phirel o buso?
 Zhikaj zhal o buso?
 Kaj si busoski stancija?
 Kana zhal o buso?
 Kana avel o buso?
 Kon kamel te dromel ande Peshta?
 Vi me kamav te zhav busosa.
 Me chi zhav busosa, si ma vurdon.
 Vi me phujatar zhav ande butyi.
 Kon phirel tradinosa?
 Zhikaj phirel o buso?
 Vi tu metrovosa phires?

Mangav jekh shusho than.
 Me shavorenca zhav kothe.
 Sode love trubuj zhikaj o teatro?
 Mangav jekh bileto.
 Karing phirel kado buso?
 Zhikaj lashoj kado bileto?
 Kana resel kothe o tradino?
 Kaj si busoski stancija?
 Me kadalesa zhav ando foro.
 Voj kodole busosa phirel.
 Ame tradinosa zhas ande butyi.
 O manush villamoshesa phirel.
 Kon phirel trolivosa?
 Kaj si le busosko than?
 Kaj si o sastruno drom?
 Sode love trubuj zhikaj e gara?
 Sode love manges?
 O manush sosa kamel te dromel?
 Muro shavo vurdonesa phirel.
 Sode love potyino?
 De ma panzhe shelengi.
 Dur si o sastruno drom?
 Karing si busosko tordyindo than?
 Kana phirel o deshengo buso?
 Kana avel o tradino?
 Vi me kamav te dromav tusa.
 Trade majsigo, zebij anda butyi.
 Pashe si o mozivo?
 Kathe si na dur, pe vulyicako agor.
 So si pe vulyicako mashkar?
 Kaj si o villamoshi?
 Si po buso dosta than?
 Le busoski tancija pashe si.
 Zha trolivosa, e gara dur si.
 Tordyuvav kaj e lolyi lampa.
 Pe vulyicako kolco si o magazino.
 Kathe shaj kinav bileto?
 Kon del than po buso?
 Tu sosa zhas kothe?
 Voj sosa zhal ande butyi?
 Me taksivosa gelomtar.
 Kon phirela vurdonesa?
 Manca sas o raklo.
 Amenca sas ando mozivo.
 Tumenca nas o shavo lujine.
 Kurkone somas tumenca kothe.
 Tusa avla o manush zhojine?
 Primavarasa but butyi si.
 Tomnasa kiden le ambrola.
 Kasa kames te zhas ande shkola?
 Le manushesa somas ande bolta.
 La romnyasa maladyilas po drom.
 Le Joshkasa somas marcine.
 Kon avla tomnasa o gornyiko?
 Vi me uralosa somas ando Sirbo.
 Na me somas lesa ando gav.
 Vurdonesa sanas kothe?
 Man naj vurdon, busosa zhav tumende.
 Tetrydyne soman lenca ando mozivo.
 Savatone avel tradinosa muro phral.

Kon avel tumende busosa?
 Vi me autovosa zho tumende.
 Kon dromel villamoshesa?
 Me chi zhav taksivosa, ke naj ma love.
 Villamoshesa o drom lokhoru.
 Me kamav te dromav.
 Vi tu kames busosa te zhas?
 Me chi zhav busosa, ke man si vurdon.
 Man naj vurdon, kade tradinosa zhav.
 Uralosa gelastar o prezidento
 ande USA.
 O sekretari autovosa sas ando Ruso.
 O direktoro nas khonyikasa
 po beshipe.
 Kado vurdon aba na nyevoj.
 Si tu nyevo vurdon?
 Amen naj shukar vurdon.
 Sosa gelastar o raklo ande butyi?
 Kasa sas ando foro o Dyurka?
 Sode potyinar anda leste?
 Sosko sas o drom zhi kathe?
 Kasa maladyilan po drom?
 Me chi maladyilom khonyikasa.
 Kon sas po drom?
 Kasa zhalas o shavo?
 Kana zhal o buso?
 Kaj si o sastruno drom?
 Kon si pe vulyicako agor?
 Kaj si la benzinaki xajing?
 Kaj shaj kinas benzina?
 Kaj le autovosko servizo?
 Kothe si pe vulyicako mashkar.
 Sode vrama trubul zhikaj e Peshta?
 Kana resel kothe o buso?
 Vi me shaj zhav tusa?
 Kaj si o tordyindo than?
 Kaj si o sastruno drom?
 Mishto zhav ande forosko mashkar?
 Kothe si la benzinaki xajing?
 Kaj si e gara?
 So si pe vulyicako agor?
 Le dromesko agor kaj si?
 Kana zhal o buso ando Solnoko?
 Kasa kames te dromes?
 Sostar zhas busosa?
 Zhikaj phirel o buso?
 Kothe si na dur e gara?
 Kana avela o villamoshi?
 Savo buso zhal ando teatro?
 Karing si busoski stancija?
 Kaj si le forosko centrumo?
 Savo buso zhal kaj o centrumo?
 Kaj o centrumo si e gara?
 Kana lel pes o tradino?
 Sode chaso si o drom zhikaj e Peshta?
 Sode potyinar zhi kothe?
 Kaj si e kassa?
 Kothe si pe chachi rig.
 Kaj tordyola o buso anglunovar?
 Kaj shaj paruvav le forinturi?

Kaj si le vamoski oficija?
 So trubuj ma te kerav le paketosa?
 Kaj si muro than?
 Kaj shaj beshav tele?
 Kaj si e poshta?
 Karing trubuj te zhav kaj e poshta?
 Kaj shaj dav opre lil?
 Kothe si e poshta pe vulyicako
 mashkar?
 Kaj si la poshtaki oficija?
 Sode kostil jekh lil ando Chexo?
 Bishales jekh lil ando Ruso?
 Vi voj bishaldas lil ando Nyamco?
 Zhikaj si e poshta puterdyi?
 Zhikaj si e poshta phandadyi?
 Kana putren avri e poshta?
 Karing si e poshta?
 Kon bishalel tuke lil?
 Vi me bishaldom leske lil.
 Sode trubuj te potyinar?
 Kon potyinel avri.
 Anda sode si jekh poshtako somno?
 Sode trubuj te potyinel?
 Leske dromesko lil naj lashu.
 Mure dromesko lil aba nyevoj.
 Kon zhal tusa ando nyamco?
 T'aves baxtalo mure phral!
 T'aves vi tu. Sar san?
 Mishto som, haj tu?
 Vi me mishto som. Kaj zhas?
 Me zhav ande posta.
 Sostar zhas kothe?
 Kamav te dav opre jekh lil.
 Kaske bishales les?
 Le Joshkaske ande Peshta.
 Voj kothe beshel akanak?
 Gelastar te kerel kothe butyi.
 Sode love rodel?
 Me chi zhanav, hajkam
 shovvardeshmiji rupune.
 Andes-kh shon?
 Ova, ande-kh shon.
 Sode bishalel khere?
 Sa khere bishalel.
 Lashoj tyo dyes.
 Baxtalyi detehara.
 Sode trubuj te azhukarav.
 Kaske iskirisardas lel.
 So phendas leske ando telefono.
 Kaj si la pshtaki oficija.
 Malav mange telefono.
 Kon del opre but lil.
 Ma aba zhanav te iskirij lungu lil.
 Kastar lan shukar lil.
 Le telefoneske numerura zhanes?
 Kathe si tele iskirime.
 Le telefonoske numeruri si.
 Malav mange e sirma.
 Mangav jekh hoteloski soba!
 Kaj si o kempingo?

Kaj shaj marav e cerha opre?
 Me zurales kamav e natura.
 Me kamav te najuvav ando paji.
 Kothe si le forosko mashkar.
 Kaj si o centrumo?
 Savo buso phirel kothe?
 Vi me intya zhav.
 Akorde naj lasho drom.
 Mangav deteharako xaben.
 Vi me mangav mizmeresko xaben.
 Chi kamav te xav ratyine.
 Muro dad gelas ando hoteli.
 Voj manglas jekh soba.
 Dine leske ande trito etazho.
 Ando hoteli sas tyi pheny?
 Trolivosa vaj villamoshesa shaj zhas
 kothe.
 Manges tato paji te najos?
 Mangav jekh uzho colo.
 Vi perina manges?
 Sode dyes kames kathe te ashos?
 Kasa avilan ando hoteli?
 Sosa avilan kathe?
 Manges parkolindo than?
 Sosko xamasko manges?
 Iskirisar tele tyo adreso.
 Kana rakhadyilan, kaj haj kana?
 Kathe si hoteloski registracija.
 Iskirisar andre tyi data!
 Zhas ame ande kirchima.
 Bokhalo/is san?
 Kothe si jekh kirchima po kolco.
 So kames te xas?
 So kames te pes?
 Ma kamav te xav zumi.
 Pala kodi kamav te pav bera.
 Kamav zumi haj perkelto.
 Kothe si shusho than.
 Shaj anav jekh skamin?
 Tume beshen kothe kaj e mesalya.
 Me mangav xumer haj jekh glazha
 bera.
 Vi aba anav len.
 Manges shalata kaj o perkelto?
 Manges manro kaj o mas?
 Pala mizmeresko xaben an torta.
 Vi me kamav le peke guglimatura.
 Si krastaveca shutles?
 Soske fruktura si?
 Mangav roj haj furka.
 Trushalo somas, haj pilom jekh glazha
 bera.
 Sode potyina ando mizmeresko
 xaben?
 Trinshela rupune trubuj.
 Si tu dosta love?
 Si mande, ke parudom ande poshta.
 Vi kothe paraven e love?
 Vi kothe, haj vi o banko.
 Kindom le shavoreng suveni.

Si tu love?
 Aba nachilas, ke but keltojara sas ma.
 Zhas ame ande kirchima.
 Bokhalo/is san?
 Kothe si jekh kirchima po kolco.
 So kames te xas?
 So kames te pes?
 Ma kamav te xav zumi.
 Pala kodi kamav te pav bera.
 Kamav zumi haj perkelto.
 Beshen tele.
 Kothe si shusho than.
 Shaj anav jekh skamin?
 Tume beshen kothe kaj e mesalya.
 Me mangav xumer haj jekh glazha
 bera.
 Vi aba anav len.
 Manges shalata kaj o perkelto?
 Manges manro kaj o mas?
 Pala mizmeresko xaben an torta.
 Vi me kamav le peke guglimatura.
 Si krastaveca shutles?
 Soske fruktura si?
 Mangav roj haj furka.
 Trushalo somas, haj pilom jekh glazha
 bera.
 Sode potyina ando mizmeresko
 xaben?
 Trinshela rupune trubuj.
 Si tu dosta love?
 Si mande, ke parudom ande poshta.
 Vi kothe paraven e love?
 Vi kothe, haj vi o banko.
 Kindom le shavoreng suveni.
 Aba nachilas, ke but keltojara sas ma.
 Slobodnoj kado than?
 Besh/beshen tele!
 Si kathe jekh shusho than?
 Si kothe ando kolco.
 Na feri jekh si, trin si.
 Avile le nyamuri.
 Aven andre, haj beshen tele!
 Devlesa rakhav tumen romale!
 Del andas tut more!
 Chorre roma na phutyar tut!
 Raja tyo baripe!
 Sar san tu?
 Kaj sanas araty?
 Avilam te dikhas tumen.
 Najis tumaro lashipe.
 Len tumare pohara!
 Vi voj mangel variso te pel.
 Kon akhardas la ande kirchima?
 Me akhardom le dades.
 Le paposko shavo akhardas la.
 Shavale, kana kamen te zhan?
 Imbisar le romen molyasa.
 Na imbisar le shavoren retyijasa.
 Vi konyako si pe mesalya?
 Vi me mangav te pav.

Kado si muro kumnato.
 Kodo si muro zhamutro.
 Kadi si muri bori.
 La lasha molyasa imbisar le nyamon.
 Phralale, zhan Devlesa!
 Na akhar les kathe, ke naj shusho
 than.
 Kaj shaj kinav xamasko?
 Kothe si e bolta.
 Ande kadi bolta si thud haj manro.
 Mangav tranda deki goj.
 Kamav te kinav gad haj kalca.
 Mangav, te vulusares andre!
 Papuchengo klaso kaj si?
 Kolopo shaj kinos?
 Ande kadi bolta si shtrimflya?
 Si kathe, sode manges?
 Kaj si chasoski bolta?
 Kothe si po kolco.
 Kana zhas khare?
 Vi tu biknari san?
 Me som biknarica.
 Kamav te kinav sapuj haj shamponi.
 Ande kadi bolta naj.
 Kaj si le gadengi bolta?
 Le gadengi bolta ando foro si.
 Kindom tuke lolo dikhlo.
 Kindan le shavoreng guglo?
 Inke na, ke chi somas ande bolta.
 Akanak zhav ande kadi bolta kaj si
 gugipe.
 So kames te kines mange?
 Si kathe dandengi vursa haj kremo?
 Mangav jekh paketo duhano.
 Tu so kames te kines?
 Kaj zhanav te kinav hertija?
 Papusha ande savi bolta si?
 Xamaskongi bolta dur si kathar?
 Kaj si e patika?
 Adyes lasho filmo sas.
 Vi tu dikhlan kodo filmo?
 Inke na, ke chi somas ando mozivo.
 Tehara inke jekhar kamav te dikhav.
 Anglicko filmo sas, le filmosko agor
 rutom.
 Kasavo lasho sas?
 Jekh tragedija sas.
 Phen mange so sas?
 Mangav jekh bileto po savato.
 Azhukar jekh cerra, dikho.
 Si kathe jekh bileto ande trito shoro.
 Lashoj kothe o dikhlipe?
 Lashoj kodo than, ke pasha si
 e gilyarica.
 Kon gilyabela adyes?
 Sar bushol e gilyarica?
 Pinzhares le gilyares?
 Me pinzharav les.

**A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium valamint
a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány közösen 2010. évben Roma Intervenciós Keret
pályázatot hirdet magánszemélyeket érintő, veszélyeztető lakhatási
krízishelyzet elhárításának és megoldásának támogatására**

PÁLYÁZAT KIZÁRÓLAG AZ ALÁBBI TÉMÁKRA NYÚJTHATÓ BE:

I. Magánszemélyeket érintő, veszélyeztető lakhatási krízishelyzet elhárítása:

- Természeti csapások és elemi károk esetén, ahol a lakásállapot romlását követően a lakhatás ellehetetlenült (a lakásállapot romlását a jegyzőnek igazolni kell, valamint szükséges csatolni az ingatlan állapotára vonatkozó szakértői véleményt is). A pályázó a pályázatban érintett személy(ek) tulajdonát képező lakóépület lakhatóvá tételének költségeire kérhet támogatást.
- A lakást/házat életveszélyessé, lakhatatlanná nyilvánították, és a települési önkormányzat nem tud megfelelő elhelyezést biztosítani az ott lakók részére. (Az elhelyezés biztosításának hiányát valamint a lakóépület életveszélyes, lakhatatlan állapotát az illetékes önkormányzatnak igazolni kell, valamint csatolni kell az ingatlan állapotára vonatkozó szakértői véleményt is). A pályázó a pályázatban érintett személy(ek) tulajdonát képező lakóépület lakhatóvá tételének költségeire vagy lakóépület vásárlásához kérhet támogatást.
- valamint a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény alapján megfogalmazott **lakhatási** veszélyeztetettség fennállása esetén a **lakhatási** veszélyeztetettség fennállását a helyi/kistérségi családsegítő vagy gyermekjóléti szolgálatnak bizonyítania kell, valamint csatolni kell az ingatlan állapotára vonatkozó szakértői véleményt is. (A pályázat részletesen mutassa be, hogy a gyermekek családban maradását milyen program megvalósítása eredményezi, valamint az anyagi okból fennálló veszélyeztetettség kiküszöbölését milyen rásegítő program biztosítja.)

PÁLYÁZATI KERETÖSSZEG: 28,5 MILLIÓ Ft

A PÁLYÁZÓK KÖRE:

- cigány kisebbségi önkormányzatok,
- települési önkormányzat (csak helyi cigány kisebbségi önkormányzattal vagy a helyi roma közösséget képviselő civil szervezettel történő együttműködésben),
- jogi személyiséggel rendelkező cigány társadalmi szervezetek, egyesületek, alapítványok, melyeknek **alapító okiratában nevesítve van a roma közösségek érdekében végzett tevékenység (tagszervezetek csak akkor nyújthatnak be pályázatot, ha önálló bírósági végzéssel, bankszámlaszámmal rendelkeznek)**

A TÁMOGATÁS FORMÁJA:

- vissza nem térítendő támogatás, mely nyertes pályázat esetén egy összegben kerül átutalásra az igényelhető, és maximálisan megítélhető támogatás összege: 2.000.000 Ft
A pályázatot benyújtó szervezet az elnyert támogatás összegéből, maximum 50.000 Ft-ig, a pályázati cél megvalósításához kapcsolódó szervezési költséget számolhat el.

NEM PÁLYÁZHATNAK:

- gazdasági társaságokról szóló törvény hatálya alá tartozó szervezetek,
- felszámolás, csődeljárás, vagy végrehajtás alatt álló szervezetek, továbbá
- azon szervezetek, amelyeknek köztartozása van,
- valamint a Közalapítványnál nyert más pályázati támogatásról nem számoltak el a megadott határidőig,
- magánszemélyek,

Azon szervezetek, melyek előző években támogatásban részesültek az intervenciós keretből, csak abban az esetben nyújthatnak be újabb pályázatot, amennyiben elszámolásukat teljesítették, és azt a Közalapítvány elfogadta.

ÉRVÉNYTELEN AZ A PÁLYÁZAT:

- melyet arra nem jogosult szervezet nyújtott be,
- mely nem a 2010. évi adatlapon érkezett,
- amennyiben az adatlapot hiányosan töltötték ki, az nem olvasható, értékelhető, továbbá nem írták alá, és nem bélyegezték le

**FELHÍVJUK A PÁLYÁZÓK FIGYELMÉT, HOGY
HIÁNYPÓTLÁSRA NINCS LEHETŐSÉG!**

A PÁLYÁZATNAK TARTALMAZNIA KELL (A PONTOSAN KITÖLTÖTT ADATLAPON KÍVÜL):

1. pályázó nyilatkozatát arról, hogy szervezetüknek *nincs köztartozás* (nyilatkozat letölthető),
2. társadalmi szervezet, alapítvány esetében **30 napnál nem régebbi**, a bíróság által kiadott, *eredeti* hatályos adatokat tartalmazó *kivonat*ot a szervezet működéséről, CKÖ és települési önkormányzat esetében *törzskönyvi kivonat*ot, törzskönyvi nyilvántartásban nem szereplő CKÖ-k esetében a *polgármesteri hivatal jegyzőjének igazolását* a CKÖ törvényes működéséről,
4. társadalmi szervezet, alapítvány esetében az alapító okirat vagy alapszabály bíróság által *hitelesített másolat*át
5. pályázó bankszámlaszerződésének *bank által hitelesített 30 napnál nem régebbi* másolatát, CKÖ-k esetében a költségvetési számlát a polgármesteri hivatal igazolja, valamint csatolni kell a *bank által hitelesített 30 napnál nem régebbi igazolást* (a hitelesített bankszámlaszerződést dátum nélkül nem fogadjuk el),
6. *banki aláírás bejelentő katon* 30 napnál nem régebbi, *bank által hitelesített másolat*át,
7. a krízishelyzet elhárítására vonatkozó *együttműködési megállapodást* a települési önkormányzattal; amennyiben nem rendelkeznek együttműködési megállapodással, akkor egy *nemleges nyilatkozatot* kell küldeni,
8. a Közalapítvány szakmai munkabizottsága által *később bekért* egyéb, a pályázat elbírálásához szükséges dokumentumokat, melyről a pályázó értesítést kap,
9. **30 napnál nem régebbi hiteles tulajdoni lapot**, mely igazolja a pályázatban megjelölt ingatlan helyrajzi számát, természetbeni elhelyezkedését, valamint azt, hogy az ingatlan a pályázatban érintett személy(ek) tulajdonát képezi
10. I/b témára, lakóépület megvásárlására benyújtott pályázat esetén *eladási-vételi szándéknyilatkozatot vagy előszerződést*,
11. I/c témára benyújtott pályázat esetén a helyi/kistérségi *családsegítő vagy gyermekjóléti szolgálat igazolását* a lakhatási veszélyeztetettség fennállásáról,
12. *a pályázatban érintett személy(ek), tulajdonos(ok), család(ok), nyilatkozatát* arra vonatkozóan, hogy a pályázat tartalmát – pályázati célt – ismerik, azzal valamint a pályázat benyújtásával egyetértének (nyilatkozat letölthető)
13. beruházás esetén a *jogerős építési engedélyt vagy* az illetékes hatósági igazolást arról, hogy *a pályázatban jelzett tevékenység nem építési engedély köteles*.

A kuratóriumi döntést megelőzően a benyújtott pályázatban leírtakat a Közalapítvány monitora a helyszínen bármikor ellenőrizheti.

A PÁLYÁZATOK BENYÚJTÁSI HATÁRIDEJE:
folyamatos a 28,5 millió forint keretösszeg erejéig

AZ ELBÍRÁLÁS IDEJE:
folyamatos a 28,5 millió forint keretösszeg erejéig

A 2010. évre érvényes pályázati felhívás és adatlap átvehető a Közalapítvány irodájában (1081 Budapest, Köztársaság tér 3. Tel.: 455-9030, Fax: 455-9038.), valamint letölthető a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány honlapján: www.macika.hu

A pályázatot 1 példányban a 2010. évre érvényes adatlapon, a szükséges mellékletekkel együtt a Közalapítvány címére kell beküldeni: **1081 Budapest, Köztársaság tér 3.**

NYERTES PÁLYÁZAT ESETÉN A TÁMOGATÁSI SZERZŐDÉS ALÁÍRÁSÁHOZ SZÜKSÉGES DOKUMENTUMOK:

1. társadalmi szervezet, alapítvány, önkormányzat esetében a köztartozásokra vonatkozó **30 napnál nem régebbi, eredeti, nemleges APEH igazolás**,
2. CKÖ-k esetében a *polgármesteri hivatal jegyzőjének* az igazolása a köztartozásokra vonatkozóan
3. a feladat megvalósításának részletes – tételes darabszámmal, egységárral kidolgozott – Építési Normagyűjtemény alkalmazásával elkészített – *végleges költségterve*,
4. a feladat megvalósításának részletes *felhasználási* ütemterve,
5. beruházás esetén a *jogerős építési engedélyt vagy* az illetékes hatósági igazolás arról, hogy *a pályázatban jelzett tevékenység nem építési engedély köteles*,
6. egyéb engedélyköteles tevékenység esetén a *jogerős hatósági engedélyek, igazolások*,
7. azonnali beszedési megbízásra vonatkozó *felhatalmazás*,
8. **30 napnál nem régebbi közjegyző előtt aláírt, eredeti** aláírási címpéldány (banki aláírási címpéldányt nem áll módunkban elfogadni),

A támogatási szerződés megkötéséhez szükséges dokumentumokat, a pályázó által aláírt támogatási szerződéssel együtt az értesítő levélben foglalt határidőig szükséges megküldeni. A határidő elmulasztása a megítélt támogatás visszavonásának következményét vonja maga után.

OLVASSUNK MAGUNKRÓL!

Kedves Olvasóink!

Ezúton is szeretnénk megköszönni érdeklődésüket lapunk iránt. Örömmel tapasztaljuk, hogy olvasó körünk folyamatosan bővül, s lapunkat egyre többen olvassák honlapunkon (www.ldromalap.hu) keresztül is.

A nagy érdeklődésre való tekintettel új kezdeményezést indítunk **Olvassunk magunkról!** címmel.

- Szeretné megismertetni települése hagyományait másokkal is?
- Ismer szakmai és regionális összefogást, a szervezetek közötti együttműködés kialakítását szolgáló modellértékű programokat?
- Kulturális programon vett részt és jól érezte magát?
- Példaképként tekint valakire, aki életpályájával mások számára is minta lehet?

Fesztivál, falunap, képzési program, szakmai együttműködés?

Írjon róla, hogy mások is megtudják!

Várjuk olvasóink írásait a településükön, a megyéjükben, a régióban történő eseményekről!

Leveleiket, fényképeiket várjuk szerkesztőségünk címére:
5000 Szolnok, Aranka u. 3.

A Szerkesztőség

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj
egy évre: 3600,- Ft,
fél évre: 1800,- Ft,
negyedévre: 900,- Ft

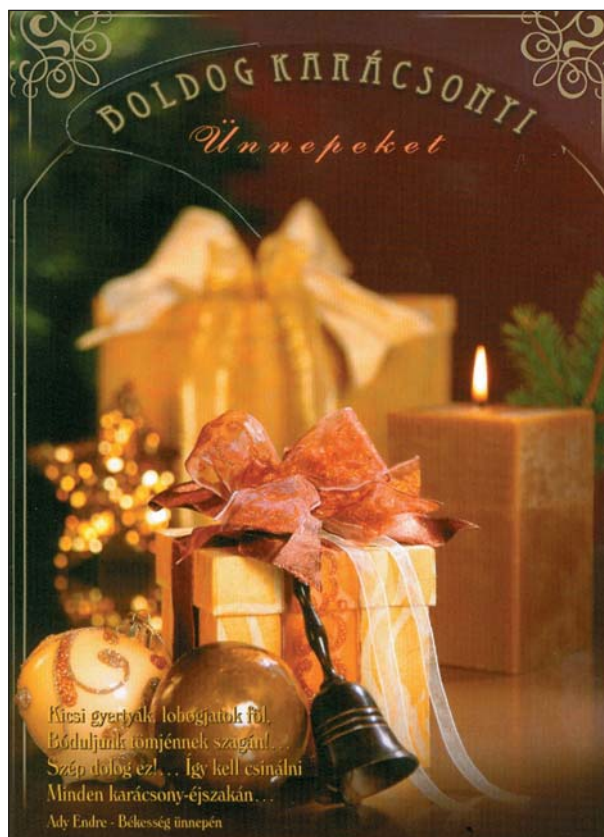
*A megrendelőlapot és az előfizetési díjat
a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:*

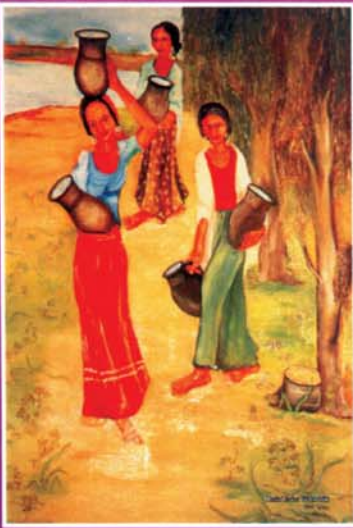
LD
„LUNGO DROM”

5000 Szolnok, Aranka u. 3.

Telefon:
(06) 56/420-110

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

TÁRSADALMI SZERZŐDÉS

ÉLŐPEREPTATVA	ROGONATATÁS	HAJGASGOMBES ROMANITATVA
HELVI MUNKASITATATATATIS	SGOGATIS ES NEMZETI INTERAKCIO	
OSZTÖNDIPROMORATNI	VEPDONHATÓZAT	ROMA PPDAGOGIATOK
BIJTÖNAGGOTITON	ÖNRESELTÉS	KÖZBIZTONSG
VALDÖN INTERAKCIO	KÖRMANVATIT SONTI KEMEREGYEDILEM	SGOGATIS BIZTÖNSG
MEITATVONSG	ESZTIVATVONSG	KÖZÖSSÉGI HAZAK HATÓZATVA
RIKESZEDIS PAUL ANENTI KONTRÖL	AKONYOS MUNKASITATATATIS	
SGOGATIS GÖMÖNTES NÖZÖNTATIS RIKESZEDIS		

ROMANITATVA - NEMZETIOTITATVA

